

NAGYVÁRAD

Előfizetési ár: Vidéken egy hóra 30 lei.
Nagyváradon: egy hóra 40 lei

Főszerkesztő:

Feladvó szerkesztő:

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly herceg
(Szilágyi Dezsdé) utca 6.

HEGEDŰS NÁNDOR HARÓT SÁNDOR

A tisztviselő és a nép

Irta: Lovassy Andor.

Motto:

„Nem a nép van a tisztviselőkért,
de a tisztviselő a népet.
Dr. Hodó Victor.”

Vidicán Juon kisgazda, ott lakik valahol a külvárosban; van neki egy zsindelyfedelű viskója, két öreg ova, egy kajla szarvu riskája, a kajla szarvu riskának egy kis üsző borja. A két gírhessel fuvározik, megszántja a szőlősi határban levő három vékás földjét; a fejősjóság mindennap leadja a maga négy-öt liter tejét, szóval nagynehezen megél szegény Vidicán Juon is, öt tagból álló családjá is. A családfő sovány jövedelméből kiizzadja az adókat, a közterheket, a villanydíjat, mert egy tizenhatos körte ég ám a zsindelyes kis hajlékban. Vizvezetési csap is rozsdásodik a parányi konyha egyik zugában, hiszen úgy illik az városi polgárhoz. Becsülettel és pontosan ki is fizeti a gazda a villany- és vizvezetési díjakat, a csatornázási díjakkal sem marad hátrányban; az igaz, hogy sokszor alig-alig tudja előteremteni a szükséges pénzösszeget; hiszen az idén is, a család reményét, a kis üsző boriut kellett eladni, mert nagyon felemelték a díjakat; de hát a derék Vidicán Juon, mégis eleget tett az állam- és a város iránt tartozó kötelezettségének: fizetett!

Kohn Jakab szatócs a Katona-városban. Egy omladozó kis ház falán ékeskedik a firmája, mely alatt, egy alacsony boltban árulja a kocsikenőcsöt, az ostorlevelet, a söt, a fűtőlő-cukrot, a suhvíxot s más ezekhez hasonló közszükségleti cikkeket. A ház az övé; a boltban egy villanylámpa terjeszti varázslatos fényét, a hajlék másik végében pedig vizvezetési cső susterogva ontja a szűrt Körös-vizet. Ha este jén megjelenik a simléderes ember, a derék Kohn Jakab, panasz nélkül kifizeti, még ha nagyszámu családja koplalva átkozza is a fényűzést; szóval ő is egy kötelességtudó városi polgár.

Jámbor Kiss Mihály, gyári munkás, józan életű, becsületes és takarékos ember; harminc évi nehéz munkálkodásával, igyekvő szorgalmával egy kis tőkét, gyűjtött, melyen tíz évvel ezelőtt egy szerény két szobás házikót vásárolt, felig adósságra, (de már letörlesztette a terhet). Ez a Jámbor Kis Mihály, a felesége rimánkodására bevezette a házába a villanyt is, a vizet is. Mint afféle akurátus rendes ember, ő is pontosan kiegyenlíti köztartozásait még ha megbőjtöli is, mert hát fizetni muszáj a luxussért.

Tisztelt Városi Tanács! Tisztelt Villanyvilágítási, Vizvezetési, Csatornázási bizottság és igazgatóság! A Vidicán Juon, a Kohn Jakab és a Jámbor Kis Mihály városi polgárok keservesen kiizzadott filléreikből ott vannak összekeverve, zavarva, azok között a sok százazrek és milliók között, melyek a paloták tulajdonosaitól évről-évre befolyanak. Ezek a kis emberek ki-

vánsiak ám arra, hogy mire fordítják az ötőlük beszedett pénzeket? Ezekről számadást kívánnak és kívánhatnak is, mert joguk van hozzá.

De hiába kívánnak; hiszen tekintélyesebb és súlyosabb városi polgárok, hasonló alázatos óhajlására, tűzokádó sárkány módjára durva és goromba újságikkal nyeglén felel az intézőség fővezére.

Hó, hó urak! Vége a basák-világának; hiszen annak idején, ezektől is kívántak defftereket Stambulban és ha hiba volt a kréta körül, megkapták a selyem zsindort. Most sem lehet az efajta dolgokat suba alatt elintézni, pláne mikor közvagyonról és milliók hovafofordításáról van szó. Azért nincs miért haragudni, hiszen a juhász számadó is felel az őrzésére bizott bírákért, meg arról is, hogy hova lett a g y a p j u? A köztisztviselő még inkább felelni tartozik az adófizető polgároknak, hogy hova és mire fordítják a pénzét? Ez elemi kötelesség!

E város polgárait, fajkülönbség nélkül, hetek és hónapok óta izgalomban és lázban tartja a közüzemek jövedelmének állítólagos ellenőrzés nélkül való kezelése. Gyűlés is tartották ebben a tárgyban, hol az elfojtott keserűségek epéje fakadt ki: ellenőrzést és vizsgálatot követelt ez a gyűlés; mire a városi tanács, papiros páncélt tartott egyik megtámadott és meggyanusított tagja elé, kinyilatkoztatván, hogy hiszen a polgárság köréből az ellenőrzés céljából ki van nevezve három tag, névszerint: dr. Kiss Döme szenátor, Balog Döme ház tulajdonos és Moskovits Miksa mérnök.

E három közbecsülésben levő férfiú ellen senkinek kifogása nem lehet, csak az a kérdés, hogy ezek az urak, — bocsánat az érdeklődésért — milyen pozícióban és minő hatáskörrel vannak kinevezve? Kapnak-e belőlük mint igazgató-

sági, vagy felügyelő-bizottsági tagok jutalékot, vagy osztalékot? Én nem tudom elhinni, hogy kapnának és remélem, hogy önzetlenül szolgálják a város közügyét, a polgárság eminens érdekeit és akkor ennek a három érdemes polgárnak elsőrendű kötelessége parancsolólag kívánni, követelni, sürgetni egy radikális, szigorú vizsgálatot; hiszen a tisztviselőknek is becsületkérdése, hogy tisztázódjék a helyzet és elnémuljanak a gyanúsítások; mert a gyanu ebeinek csaholását, sem ceruzával, sem durva és művelt emberhez nem illő hirlapi gorombaságokkal elnémitani nem lehet.

Biharvármegye és Nagyvárad város ujonnan kinevezett prefektusát, dr. Hodó Victor urat, már idejövetele előtt, a legjobb hír előzte meg. Tiszta multu, a közigazgatásban jártas, becsületes úriember s ennek a cikknek a homlokára is azért irtam és idéztem azt a néhány igaz szót, melyet installációja alkalmával elmondott, mert a város polgársága, ilyen elvek hangoztatása után, joggal bizik az ő igazságszeretetében, jellemének tisztaságában és szigorú pártatlanságában.

A kedélyek lecsillapítására és a közüzemek kezelésének megvizsgálására sürgős szükség van. Ebbe a vizsgálatba be kell vonni a polgárság összességét, a tal kijelölendő bizalmiférfiakat is. Tessék kimutatni, hogy miért kellett évről-évre, hatványozott arányban emelni a villany, vizvezetési és csatornázási díjakat? Tessék kimutatni, hogy a súlyosan megterhelt polgárok filléreiből kik, mi címen és mily összegű évi jutalékokat kaptak?

Es végül, tessék megmagyarázni a Dühzsák de Gorombócoknak, hogy: „nem a nép van a tisztviselőkért, hanem a tisztviselő a népet!”

Izgalmak a magyar parlamentben

Budapest, augusztus 11. Ulain ceglédi vádbeszéde, a melyben képviselők ellen azt a vádat emelte, hogy egyes bankoktól kedvezményes áru részvényeket fogadtak el, egész Magyarországot izgalomban tartja ma is és most, mikor már azt lehetett hinni, hogy Nagy Emil igazságügyi miniszter egy parlamenti nyilatkozatával a dolog elintézését nyert, Friedrich István szenzációs leleplezése újból kirobbantotta az idegességet és a teljes fejtelenséget.

A magyar parlament tegnapi ülésén az értékpapír ajándékozási ügyben Nagy Emil igazságügyi miniszter felolvassa jelentését a parlamentnek, amely szerint az ügyesség nem látta szükségesnek, hogy a bankok ellen megvesztegetés miatt eljárást indítson. Utána Friedrich István szólalt fel és adatokkal bizonyítja, hogy a bankok miként ajánlottak fel levélben kedvezményes áru részvényeket.

— Egyes képviselők és köztisztviselők — folytatja Friedrich — akik ilyen leveleket kaptak, visszautasították az ajándékot, a belügyminiszter azonban elfogadta. Óriási

si lármát tör ki. A szocialisták a padot verik. Gunyos felkiáltások röpöknek a belügyminiszter felé, aki az elnöknek int, hogy beszélni akar. A nagy lármát tulkiabálja Friedrich:

— Tessék elképzelni, hogyan néz ki az az apparátus, amelynek feje, a belügyminiszter utasítja Andrejka főkapitányhelyettest a vizsgálat megindítására. A belügyminiszter 100, Andrejka 80, a detektív-főnök helyettes 25 részvényt kapott. Ha aztán az ügyességre áttesszük az ügyet, ott is baj van, mert Polányi főügyész szintén kapott 25 darabot.

Előbb kacagás, aztán az egész teremben óriási zaj tör ki. Bethlen miniszterelnök a padot veri és tulharsogja a lármát:

— Politikai érdekekből be akarják piszkítani a belügyminisztert.

A zajtól Friedrich percekig nem tud szóhoz jutni. Kállay miniszteri tanácsos, a pénzügyminisztérium valuta-osztályának vezetője száz darabot, iklódi Szabó miniszteri tanácsos ötven darabot kapott.

Bethlen miniszterelnök nagy figyelem között kezd ezután beszélni:

— Ha Friedrich a vádjait azért hozta ide, hogy valakinek a szemébe mondhasa, aki férfiasan helyt állhat a vádakkal szemben, akkor megérte.

— Félek — mondta a miniszterelnök — hogy nem azért, hanem azzal a céllal szólalt fel Friedrich, hogy gyanúsítson és robbantson. Kérdem a képviselő urtól: fenntartja-e férfiasan, nyíltan a vádjait? Igen vagy nem?

Majd szünetet tartva, mereven néz Friedrichre.

Friedrich: Nem mondtam, hogy vesztegettek.

Bethlen: Nem fogom megengedni, hogy a belügyminiszter védekezzék. Azt a bizonyos levélváltást, mikor rebesgetni kezdték róla, megmutatta nekem. A belügyminiszter testvérbátyja kezeli a családi vagyont, aminek a révén negyven év óta összeköttetésben állanak a Kereskedelmi bankkal. A belügyminiszter vagyona nagyrészt lecsatolt területen elvesztette. A megmaradt részt gyümölcsöztetni akarja. Ez semmi egyéb, mint egyszerű részvénybevásárlás, amelyben semmi inkorrekttség nincsen.

Farkas szociáldemokrata kéri az igazságügyminisztert, nevezze meg, hogy a listán van-e szocialistának a neve.

Rakovszky belügyminiszter kijelenti, mikor a tárcát elfogadta, a vagyontintézt fivérére ruházta át, az kezeli a családi ügyeket. Tiltakozik, hogy ravasz uton becsülete ellen törjenek.

Bethlen indulatosan kiáltja Friedrich felé:

— Ez nem politika, ez becsületeablás!

Budapest, augusztus 11. A Magyar Hirlap mai számában Rakovszky István kormányfőtanácsos, a belügyminiszter bátyja nyilatkozatot tesz közé, hogy fivérének a részvényvásárlásról tudomása nem volt. Amióta fivére a miniszteri tárcát vállalta, gazdasági ügyeinek vezetését látja el. Világos — mondja a kormányfőtanácsos — hogy fivéremnek nem is volt alkalm a jegyzés alkalmával a neki kiutalt részvényeket visszautasítani, mert a tranzakciót csak akkor közöltem vele, amikor az emlékeztetés Ulain felszólalás történt. Ez ügyben tett lépéseimben sem könnyelműséget, sem kivetni valót még ma sem találok, mert egy miniszter végtére nem tesz szégyenségi fogadalmat és nem követett el inkorrekttséget, ha készpénzért nyilvánosan jegyzett részvényeket vásárol. Különösen mint ahogy ebben az esetben történt — tudta nélkül.

A Magyar Hirlap szerint a parlament folyosóján Nagy Emil igazságügyminiszter alig kerülheti el, hogy a Friedrich tegnapi leleplezése után le ne vonja a konzekvenciákat.

Friedrich kijelentette, hogy felhatalmazása volt arra, hogy az igazságügyminiszter jegyzékét felolvassa és neki az volt a benyomása akkor, amikor az igazságügyminiszter neki átadta felolvasásra a komünikét, hogy már nem is tagja a kormánynak. Hiszen az igazságügyminiszter ezáltal maga is támadta a kormány pénzügyi politikáját.

Értesitem

a nagyérdemű közönséget, hogy rak-táramra eredeti angol

téli kabát és őszi divat
ujdonságok érkeztek

előnyös vétel folytán mérsékelt árak.

HORBÁTZ JÓZSEF íérli szabó

Gen. Mosolu (Mezay M.)-u. 4/a. sarok üzlet

Nem helyezik szabadlábra a félix-fürdői halálkarambol okozóit

Megírta a „Nagyvárad”, hogy a félix-fürdői halálkarambol okozóit Portean János váradvelencei, Szelecsán Mihály kardói és Pap Juon nyárleli vasuti tiszteket letartóztatta az ügyesség. Azt is megírtuk, hogy pár nappal ezelőtt szabadlábra helyezését kérték valamennyien. A vizsgálat során beigazolódott, hogy a három vasutas bűnös mulasztása s a dolgokhoz való abszolút hozzá nem értése okozta a katasztrófát.

Florescu igazságügyminiszter a katasztrófa utáni napokban Nagyváradon járt és a „Nagyvárad” munkatársának adott nyilatkozatában kijelentette, hogy szigorú vizsgálatot követel és ha beigazolódik a három vasutas bűnössége, a legszigorubb büntetést kéri. Az akkori hangulat még most sem csendesedett el, a katasztrófa azóta sem szűntek meg, még egyszer sem fordult elő, hogy a katasztrófa okozóit bíróság elé állítsák. A nagyváradai vádhatóságok, majd a törvényszék fog példát statuálni, ártatlan emberek életét kiontó gondatlan és hozzá nem értő vasutasok felett.

A három vasutas felebbezését elutasította a vizsgálóbíróság s így a törvényszéki főtárgyalásig az ügyesség fogházában maradnak. Mindhármán felebbeztek a vádtanácsához a fogvatartást elrendelő végzés ellen.

Uj adó a köztisztaság ellátására

A város köztisztaságán már ugyan régen meglátszik a veszély, az utcák piszkosak, rendezetlenek, a külvárosi síkatorokat, tereket hulladékok és állathullák födik s átható büzrontja a levegőt és terjeszti a bacillusokat, a betegséget.

Mégis és mindazonáltal Nagyvárad eledig a lezüllo erdélyi városok között színvonalon állott, úgy ahogy egy-egy utcaseprő csoport két-három havonként megjelent a kevésbé exponált utvonalon is, kikapálta a gyomot, elseperte a piszkot és föllapátolta a forgalom akadályozó pocsétákat. Most már azonban komolyan fenyeget annak a veszélye, hogy a város nem fogja tudni fentartani eddigi mértékben sem a köztisztaságot, mert nincs rá anyagi módoszata.

A város karbantartása a köztisztasági üzemi feladata. A város köztüzemei közül kétségkívül ez a legkevésbé lukratív vállalkozás s a tanács az évi költségvetésbe két millió kilen százezer leit vett fel köztisztasági célokra.

Bukarestben azonban a csaknem három milliós tételt leszállították négyszáz ezer leitra.

Négyszáz ezer leiből azt a munkálatot, amihez három millió kell, természetesen nem lehet elvégezni. Az előirányzott összeget egészen a legutóbbi napokig a profittal dolgozó közüzemek kölcsönözték a köztisztasági üzemi-nek. A segélynek ez a forrása is kiapadt s a tanács tegnapi ülésén a főmérnök helyettese, Benes mérnök arra kérte a várost, hogy saját pénztárából előlegezze, míg ez a kérdés rendezést nyer, a szükséges összegeket. Benes mérnök javaslata nem talált elfogadásra, már csak azért sem, mert a kormány más uton éhajt módot adni a köztisztaság fentartására.

Ez a mód könnyen kitalálható:

A polgárság megadóztatása.

Miután azonban a város pótdótot nem vehet ki, a kormány illetékére kitalálta a fából vaskarikát és azt mondotta, hogy bár adó nem szedhető, illeték azonban igen.

A köztisztaság fentartásáért tehát újra csak a közönség fog adózni, illetve illetékezni.

A takarékosság formáságainak elintézése végett, tekintve, hogy gyors munkára van

szükség, a tanács határozata értelmében máhétfőn összeül Benedek pénzügyi tanács és a főmérnök helyettese.

A hirdetési árak felemelése

Minthogy az új horribilis papírára visszamenőleg augusztus 1-től kezdve lépnek életbe, a napisajtót sürgős kényszerűség szoritja arra, hogy bevételi forrásait bővítse és rendkívül megnövekedett kiadásait fedezze. A papír ára a költségekké együtt mintegy 75 százalékkal emelkedett, mert egy kiló papírnak csupán a bgyá 19 lei az ára, mire azonban ideérkezik, az ár 21 leire szökik fel. Ehhez járul még hozzá a nyomdai munkások béremelése, amelynek mértéke a munkaadók és munkások mai kolozsvári tanácskozásán dől el. Kézenfekvő, hogy ezek az óriási többletkiadások messze túlhaladják a napilapok bevételeit és halomra döntik összes kalkulációnkat. A sajtónak tehát sürgősen kell intézkednie, hogy existenciáját ez a drágulási hullám (amely egyetlen szakmában sem történt meg megközelítőleg sem ilyen arányban) el ne seperje.

Ennélfogva a nagyváradai lapok a ma naptól fogva érvényben lévő hirdetési tarifájukat 50 százalékkal kénytelenek voltak felemelni. Vagyis: egy cm² területnyi hirdetés díja 3 lei, eljegyzési hír, orvosi, ügyvédi vagy gyászír 120 lei, reklámsor 22 és fél lei, árverési hirdetmény soronként 12 lei, hivatalos hirdetmény soronként 9 lei, gyászjelentés minimum 225 lei. (A soronkénti díjazásnál a Nagyvárad Estilap és a Nagyvárad Friss Ujság, minthogy hasábjai keskenyebbek, 20 százalékkal olcsóbb.) Az apróhirdetések díja szavanként 2 lei, vastagabb betűvel 4 lei.

• Harisnyák, keztyűk, gyermektrikók legolcsóbban Blumna Körösparton.

Ma, vasárnap

Kacagó est

Az Atlantic nyári moziban
és az Apolló moziban

Szenzációs

Chaplin és Fatty filmek

Szenzációs klasszikus est

Hoffmann meséi

az örökbecsű opera eredeti
zenéjével — filmen.

Bemutatja — hétfőn — az
Atlantic nyári mozi és
az Apolló mozi

LYDO

Körösparti helyiségében folyó hó 11-től szombattól kezdve naponta a városi színház teljes zenekara hangversenyez, Kertész zeneigazgató személyes vezetése mellett. — Elsőrangú ételek, italok különlegességek, mint eddig. Cukrászda Gerbeaud módra. — A város minden osztályának kedvenc találkozási helye.

KORITNIG KÁROLY

a kolozsvári New-York szálloda volt bérleje.

LYDO

Igy letűnt nemzedék

Beöthy Ödön

Irta: Lovassy Andor

Ezt a rovatot talán illő lett volna, Biharvármegye egyik legnagyobb fiának, liberális és demokrata eszmék kiváló hírnökének, Beöthy Ödönnek a nevével látni, de miután a múlt idők képei, mintegy öletszerűen tarka összevissza-
gban elevenednek fel úgy az én, mint társaim képzeletében, nem követtünk mulasztást, ha csak most emlékezünk egy róla, ki az emberi haladásnak és izgalmas politikai harcoknak legtel-
ebb és legbátrabb katonája volt.

Beöthy Ödön életét, közéleti működését, megörökítette már az igazságos történetíró. A múlt század harmincas és egyvenes éveinek egyik fényes szel-
mű vezéralakja volt ő, kit meg nem esztegetett a hatalom csábító hízé-
sége, meg nem rettentett az erőszak fenye-
getése. Pedig akkor a kimondott szívért bosszuló bírák ítélőszéke előtt helyt
ellett állni a férfinak. Börtön, rablánc
s hóhérvárta várta áldozatait, az osz-
trák önkényuralom idején. Kossuth Lajos,
Baró Wesselényi Miklós és Lovassy László
ötöt tömlöcök övében színlódtek; mert
ki merték mondani ami a lelküket tépte,
a mit az elnyomott leigázott nemzet ér-
zett. Egy igában görnyedő nép jajkiáltása
volt az ő jajkiáltásuk, melyet torkukra
torrasztott a kamarilla.

Biharban Beöthy Ödön vette fel a
harcot a Bécsből istápoló konzervatív tá-
bor ellen. A vármegye közgyűlésén, mint
a liberális-párt tűz-vérű vezére, nehéz és
nagy csatákat vívott. Ezekben a csaták-
ban hűséges harcos társai voltak a szá-
lonta vidéki, az érmelléki, sárréti, hajdu-
sági és báródsági nemes atyafiak, kik
hűséggel kitartottak a vezér mellett még
akkor is, midőn a főispáni helytartó, fey-
veres hajdukkal verette szét a vármegye
közgyűlését.

Az 1830 1832 és 1843-iki pozsonyi
országgyűlésen, Biharvármegye egyik kö-
vete volt Beöthy Ödön, hol nemsokára
az első sorba küzdött fel magát. Meg-
vesztegethetetlen, tántoríthatatlan jellemű
férfi és kiváló szónok volt; Kossuth La-
jos után talán a legnépszerűbb az egész
diétán.

A jobbagyság felszabadításáért a ve-
gyes házasságok ügyében, a lelkiismereti
szabadságért tartott beszédei, mind-mind
igaz gyöngyei voltak a szónoklás művé-
szetének; de az országgyűlésen való sze-
replése nem tartozik és nem is illik bele,
a felszínen tartott, rövid lélekzetű hírlapi
cikk keretébe. Én csak néhány jellemző
apróságot sorolok fel az ő életéből, me-
lyeket valaha, régen sirbaszállt öreg
uraktól az ő kortársaitól hallottam.

Egy alkalommal, hatalmas beszédet
tartott az ellenzéki vezér. A zöld asztal
másik oldaláról feszült figyelemmel hall-
gatta idős Fráter József, egy aulikus és
megcsontosodott konzervatív táblabíró,
ki csaknem föld-siket volt és kürt alaku
hallatósövet dugott a fülébe, hogy va-
lamicskét halljon a szónoklatokból. Azon-
ban egy gonosz liberális kortes, valahon-
nan egy darazsat fogott és beleeresztette
azt a Fráter József hallócsövébe.

Mikor Beöthy Ödön leült, utána fel-
állott a szenvedélyes replikázó, Fráter
József és így kezdte: — Én Nógrádvár-
megyéből kerültem ide Biharba, de ilyen
zürzavaros beszédet még nem hallottam,
mint most a híres és nevezetes szónok-
tól, Böjti Edmand táblabíró urtól, foly-
ton folyvaást csak zümmögött: züm,
züm. Ez nem beszéd.

Ebben a percben a darázs kiszaba-

dult a hallócsövből és az orrára repült
Fráter Józsefnek, ki felszisszenve odaka-
polt és általános kacagás közben leült.

1848-ban Biharvármegye főispánjává
nevezték ki Beöthy Ödönt. Ekkor történt
meg a „nagy kibékülés”. A „köszívű em-
ber,” Tisza Lajos fia a Beöthy fiakkal
együtt, a haza védelmére siettek, az idő-
sebbek karddal, a fiatalabbak tollal és
szívvel szegődtek a szent és közös mun-
kához; némelyik véres lejjel, sebekkel bo-
ritva tért haza a csatáerről elmúlt a gyü-
lölség korszaka, mindenki egy szent, egy
nagy eszméért hevült. Az alföldi magyar-
ság épügy, mint a báródsági és belényes-
vidéki román ifjak egy zászló alatt sora-
koztak a közös ellenség, Ausztria zsarnok-
sága ellen. A Sarkadyak, Palládyak, Ven-
terek és Véghsők nehéz és kemény csatá-
kat vívtak a harcok mezején. Véghső Gel-
lértet Szeben ostrománál csókoltá homlo-
kon az öreg Bem és nevezte ki honvéd
hadnagynak.

Ez mind a Beöthy Ödön műve volt, ki
jó volt magyarhoz, románhoz egyaránt és
egész élete folyamán valódi apostola, nem
pedig farizeusa volt az egyenlőség és test-
vériség szent eszméjének.

Amennyire szerette a férfias tettet,
annyira gyűlölte a kicsinyes szájhöskö-
dést.

Mikor az 1848 március 15-iki esemé-
nyek híre, Pestről, Nagyváradra érkezett,
talán március 19-án, egy fiatalemberből
álló, lázas vérű küldöttség kereste fel Be-
öthy Ödönt, ki egy kurta bőrdíványon
csibukozott. Az „amerikai” Baróthy László
volt a küldöttség szónoka, (a későbbi vér-
tanu, Szacsavay Imre is köztük volt.) Ba-
róthy László így szólt: — „Polgártárs! A
váradi püspök templomának a homlokza-
tán egy kétféjű sas dísztelenkedik, melyet
a Habsburgok parancsára helyeztek oda;
tessék tudomásul venni, hogy mi ezt a
nemzetünket megalázó jelvényt, még ma
lerepitjük onnan.”

Beöthy Ödön kivette a szájából a csi-
bukot és így válaszolt: — „Ugyan fiuk,
nem szégyelitek magatokat, mikor a haza
veszélyben van, akkor ti nem ellenség,
hanem egy hitvány, kétféjű madár ellen
akartok harcolni? Szégyeljétek magatokat!”

És a küldöttség tagjai szemlesütve tá-
voztak. Szacsavay Imre követ lett és vér-
tanu halált halt, Baróthy László és társai
pedig felcsaptak honvédeknek. (Később
még csak levették a madarat, de az ab-
solút uralom alatt megint visszatették azt.
A szabadságharc leveretése után pedig
Baróthy László pedig kivándorolt Ameri-
kába, honan csak évek múlva tért vissza.
Innen kapta az „amerikai” előnevet.)

Beöthy Ödönt csakhamar kinevezték
Biharvármegye főispánjává, később kor-
mánybiztosává. A világsi fegyverletél
után külföldre menekült és Párisban, Lon-
donban, majd Jerseyben élt száműzetés-
ben. Meghalt 1854-ben. Hamburgban és
hamvai, mai is az ottani temető kertben
nyugszanak.

Volt a vármegye háza nagytermében
egy képe a „kis urnak”, ahogy őt párthi-
vei nevezték. Nem tudom most hova ke-
rült ez a kép? Csak azt tudom, hogy azt
a képet magyarnak és romának egyaránt
meg kellene becsülni, mert az egyenlőség-
nek és testvériségnek, tettekkel beszélő,
dicsőbb apostola nem volt, mint Beöthy
Ödön.

Legyen áldott az idegen földben is, szét-
omló pora és legyen áldott az emléke!

• YES-PUDER, a puderek királynője
csak zöld zárószalaggal valódi.

Homokóra

Irja: Pálffy Gyulácsy Irén

Fantázia és hazugság.

Tegnap, a sétatéri padon megverték mel-
lettem egy gyereket. A fiucska — lehetett öt
éves — azt cselekedte, amit helyében és korá-
ban minden más gyermek tett volna: sirt.

De ahogy ezt művelte, abban volt valami
ami megfogott, ami mégis megkülönböztette a
sírását más gyermekek nyafogásától. Ez a kis
ember zenésen, énekelve, mondhatnám átgondol-
tan, sőt művészi sirt. Lamentációja sehol se
fajult bömböléssé, araszos melléből úgy sipoltak
fő árnyaltan, pauzákkal és legátókkal a fájda-
lom hangjai, hogy Mary Wigmann, Anita Ber-
ber, vagy bármelyik expresszionista táncosnő
bizvást táncot kreálhatott volna rájuk. Már,
csak kimondom amit akkor gondoltam: ez a
sírás szép volt és egyáltalán nem kellemetlen.
A hangok rendezésének különös képessége, di-
namikai és színezési érzék, csoportosítási-tudás
próbálkoztak ki belőle primitív módon valmit,
amit föltételezni, néven-nevezni, egy ötesztendő
aprósággal kapcsolatban legföllebb rajongó és
álmódzó szülőknek szabadna.

Ha ugyan a szülők csakugyan olyan ra-
jongók és álmódzók lennének, mint ahogy azt
hinnénk. Magam részéről kétem. A ma családi
életét épügy, mint a jelenkori ember-együttélés
minden egyéb megjelenő formáját az anyagiakba
szúvasodott tárgylagosság, ridegség jellemzi.
Ime a Puby példája!

Pubyt a következő eset alapján döngették
meg:

Puby egész délután kinn hancuzott a séta-
téren. Mikor végül mégis belefáradt ebbe a mu-
latságba, akkor leült oda közibénk a padra és
hátrahajta a szép, széles homlokát, két csuda-
látó szemével fölbámult az égre. A felhők alatt
— akárcsak megrendelésre — egy nagy madár
húzott el lomha szárnycsapásokkal. Puby a lát-
ványra legott reagált, szorgalmasan öltögető
mamájához fordult:

— Micsoda madár az ott?!

A hölgy föltekingett s objektív szüksézu-
sággal felelt:

— Gólyamadár.

Pubyyal a famózus szárnyas elfeledtette
minden fáradságát. Felszökött és futva követte a
madár repülését, ameddig kis lábai bírták. Az-
tán megállt és hosszan utána-sajnálkozott a fel-
hők tovatűnő vándorának. Mire visszajött, a
szemébe már tüzet rakott a lelkesedés. Boldo-
gan ujságolta:

— Baba volt a gólya csőrében! Én lát-
tam!

Önagysága ott mellettem tüstént ölébe ej-
tette a himzett tülanglét.

— Puby, te megint hazudsz, — szólt ride-
gen. — A gólya csőrében nem volt semmi.

A fiucska megütődött egy percre. Arcán,
mintha nyirkos ujjakkal eloltották volna hirtel-
len az öröm máglyait. Csak a szeméi őrtették
még a zsaratot, gyújtogató ellenmondással:

— Ha mondom, hogy láttam!...

Érzékeny kedvemben vagyok a Puby-eset
óta, azért hát azon a kis inkvizíción, ami követ-
kezett, átsiklok pár nemszeretem-szóval. Önagy-
sága keresztkérdések alá fogta az elszántan
bizonykodó, majdmeg kérő, hizelegve rábeszélő
kis csudalátót — aki mártír-módra mindvégig
kitartott állítása mellett — és elfenekelte amúgy
huszárosan, az igazmondás szent nevében.

Öltöny, felöltő, átmeneti és télikabát szövetekeket

alkalmi vétel folytán
napi áron alul árúsít

Deutsch posztóáruház

Avram Jansu (Kossuth)-u. 1.
Cimre figyelni!!!

Gondolom, amíg ezt tette, alighanem az járhatott a fejében, hogy ime, milyen szerencsétlen anya ő, akit a balsors ilyen megrögzött hazug gyermekkel vert meg! Mikor pedig ő maga a tárgyilagosság és igazmondás s mikor ő tudja teljes biztonsággal, hogy Puby semmi szín alatt se láthatott babát a gólya csőrében, megint ő tudja, hogy miért!...

A kis inkvizíció lefolyt, nem volt jogom beleavatkozni. Nem foghattam meg sujtó kezét az anyának, aki bizonyos jósággal fenyegette meg Pubyt. De most innen, ahol szabad szólnom, megmondhatom, hogy szerintem valami igen pompázatos növényt extirpált tegnap ott a padon a Puby lelkének üvegházából. Ennek a növénynek fantázia a neve s meg kellene különböztetni a csúf, üldözendő, szégyenletes hazugságtól.

Az igazi hazugság alján mindig ott lehet az indító okok iszapja, salakja: az érdek. A gyermek rendszerint mentegetőzésből, büntetések elkerülése, vagy valami kívánt dolog elérése céljából nyúl utána. De ott, ahol a nemöltetlen igazmondásnak hátterében semmi hafszonra beváltható szempont sem mutatkozik, ott, ahol a szavak szirmai csak saját gyönyörűségére, önmagukért hullnak, ott áhitattal össze kell csukni a nyese ollót és pokolba vetni a suhogó virgácsot. Ott a nem-igazmondás megszűnik hazugság, csúf és üldözendő hiba lenni, ott átváltozik erénnyé, szépséggé, ritka istenadománnyá.

Az illúziók a lélek színes játéka, szivárványbuborékjai. Az a tény, hogy Puby olyannyira magába tudta idegezni őket, hogy amit képzeletben maga gyönyörűségére megalkotott, azt már látni is vélte: ez, a legbátrabban szólva, művészi hajlandóságra vall.

Ez a talentumok cimerét széles homlokán viselő, szépsírású gyermek éppúgy magában rejtheti egy új Beethoven ígérletét, mint ahogy Michel Angelo vagy Anatole France is válhat még belőle. Ki merné vakmerőn letagadni? A kitarítás, amint a fantomjáért szenvedni tudott: bizonyosan fölibe trónol a hétköznapiágnak, valami egészen nagyra mutat. Az álmait úgy sem verik ki belőle soha, a realiskoldt úgy sem végeztethetik el vele kitűnő bizonyítvánnyal, az utjáról letériteni úgy sem fogják soha. Legföllebb átsorgathatják könnyekkel még a gyermek-korát is, azt a gyermekkor, melyet talán egy predestinative küzdelmekkel teli férfikor fog egyszer bekupolázni.

Puby mostantól kezdve nem kellene hát megverni többé, ha színes valótlanságokat lát. Puby talán már ma reggel nagyobb embernek ébredt, mint az édesapja harmincöt esztendőn keresztül. Mert könyvet vezetni, föltétlen szigorú igazságokat szavakkal utolérni, visszaadni, jó, talán még boldogulni se tud majd ugyan, de boldog lenni: azt tökéletesen. Épülő kis életének szürke állásfáin mindig damaszkusi aranybrokátkok fogják elfüggönyözni a kopár gerendatöréseket.

Had maradjon meg neki a gólya csőrében tartott kacagó babácska, ezerszintű játszó, szalagos pólyakötőivel együtt! Had nőjön benne a ház, a teremő kedv, tanuljon és mondjon majd egyszer később nekünk vigasztaló, nevető meséket, hisz a valóság eleget nyüglődik ugyis körülöttünk!...

* Brázay Kalogén fogkrémjét használja, hogy foga ragyogó fehér legyen. Mindenütt kapható.

„Nemlétező Vasművek“

Nemcsak a budapesti, de az egész világ tőzsdelázának s egyben tőzsdei tájékozatlanságának is ötletes szatirája Szemes Bélának ez a kis írása, ami egyik bécsi magyar lap hasábjain látott napvilágot:

Két héttel ezelőtt egy ur megszólított:
— Ásszolgálya, író ur.
— Jónapot.
— Író ur nem ismer meg? Kelemen vagyok.

— Parancsol, Kelemen ur?
— Eppen itt sétálok a tőzsdeügynök irodája előtt... éppen habozok... tetszik tudni, van egy kis pénzem, szeretnék valamit venni, de nem tudom eldönteni, mit vegyek: Nemlétező Vasműveket vagy Moszatot, esetleg Mükotoréket?... éppen gondolkodtam és akkor láttam meg író urát... gondoltam, biztosan kitűnő összeköttetései vannak...

Dühösen néztem erre az ismeretlen Kelemenre, de ő tovább kedveskedett:

— Tehát mit ajánl író ur? Nemlétező Vasműveket vagy Moszatot? Vagy talán...

Ráordítottam:

— Vegyen Nemlétező Vasműveket! De azonnal.

És sarkon fordultam. Mégis szemtelenség. Mi közöm nekem a tőzsdéhez? Mit tudom én, hogy mi az a Nemlétező Vasművek?

— No, ez se kér tőlem több tippet — mondtam magamban és szivemben a kielégített bosszu érzésével sétáltam tovább.

Félperc múlva egy művésznővel találkoztam.

— Mondja kedves — csicsereg a művésznő — nincs valami tőzsdetippje?

— De igen — mondtam, miközben rettenetes düh fojtogatott — vegyen Nemlétező Vasműveket. A kormányhoz közelálló forrásból tudom...

Meg se hallgatta végig. Csak messziről kiáltotta:

— Ha nem haragszik, mindenkinek elmondom a színházban. Hadd keresse-nek ők is, szegények...

Egy konkurrens színpadi szerző jött velem szembe. Na, gondolom, ezen is bosszút állok most. Megszólítottam és habozás nélkül leadtam neki a Nemlétezőt.

Estig még találkoztam néhány tucat kellemetlen emberrel. Aki tőzsdéről kezdett beszélni, az mind megkapta:

— Van egy titkos tippem. Tovább ne adja: Nemlétező Vasművek...

A végét könnyű kitalálni. Másnap a tőzsdelapok hasábjai cikket írtak a Nemlétező Vasművek hirtelen feltöréséről. Valami titkos külföldi konzorciumot emlegettek, melynek alakulásáról csak a befentesek tudtak. Kelemen és társai milliókat kerestek.

Ez történt másnap.

És harmadnap le kellett szereltetni a telefonomat, mert összes ismerőseim újabb tippeket követeltek tőlem, mint bevált tőzsdei szaktekintélytől.

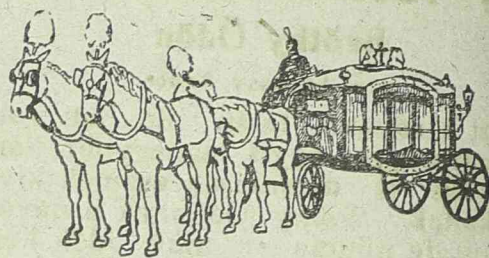
Berdach Jenő, Dentist

Oradea-Mare Strada Regele Ferdinand 6.

Foghúzás	Lei 10
Fogtömés	25
Kaucukba foglalt fog	50
Fém korona	100
Arany korona	800

Fogsorok szájpaddal vagy anélkül, a gyökerek eltávolítása nélkül készülnek.

Vidékiek 24 órán belül kielégíttetnek

Halálozás

alkalmával a családtagok saját érdekében keressek fel a Germán Károly utóda „Kegyelet” keresztény temetkezési intézetet, hol a legelősebb és legszabab temetéseket rendezik. — Különösen felhívom a közönség figyelmét arra, hogy díjaztam a Sas-passagiban van a vaskereskedés mellett, Oradea-Mare. Teljes tisztelettel:

Germán Károly utóda Tarsoly

NAP ÉS ESŐERNYŐT

minden kivételben készít

Első Erdélyi Ernőipar

ROSENBERG TESTVEREK

NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-U. 8.

KÉRJE ARAJÁNLATOT

6 üléses

személy autók

a legelősebben bérelhető minden irányban.

ANDRISKA ÉS ROSENBAUM
autó-garage

Sr. Valvin (Bücsk Zsigmond-u.) 15.
Ugyanott autó és kerékpár gummi olcsón kapható. — Telefon 309. sz.

BUTOR

különlegességeink
minden kivételben
ÉRKEZTEK

Wallerstein Ferenc utóda

DANIBERG
ES **WALDNER**

Nic. Jorga (Zöldfa)-u. 19.
Alapított 1861-ben

Hófehér, színes film
és kassirozott

posztó kalapok
250 Leitől

KÖNIG kalapgyár, Körös-u. 16.

A raktár vétel kényszer
nélkül megtekinthető.

TUNGSRAM

A legjobb villanykörte!
Mindenütt kapható!

Eljegyzések Ferenc Ferdinándról

Wölfling Lipót, akinek neve nem először jött be a sajtó, ezúttal a Habsburgokról ott s világszerte nagy feltűnést keltő memoárjaival vonja magára az újságolvasó figyelmét. A volt főherceg memoárjaitól közöljük mi is az alábbi Ferenc Ferdinándra vonatkozó intim följegyzéseket:

Már szóltam a trónörökös vadászzenvedélyéről arról, hogy ok nélkül vészes adáskalandokat rendezett. Szelid tengeri madarakra lövöldözött. Látszott rajta, hogy yönyörködik a sebesült, vérző állat szenvedéseiben. S amilyen kegyetlen és vérszomjas volt a vadászatokon, olyan kegyetlenséget és kiméletlenséget áruolt el az emberekkel szemben is.

Egyizben együtt utaztunk a trónörökossal.

A trón várományosának hajójára természetesen csak kipróbált, kiváló személyzetet válogattak össze. Ferenc Ferdinánd azonban ezeket az embereket, akiktől kényelme, biztonsága és élete függött, nem vette észre. Nem csak a legénységhez nem volt soha egy emberi szava, emberi gesztusa sem, hanem a tisztekkel sem törődött, mintha ezek a nem főrangú családból származott, nem udvari légkörben nevelkedett emberek a világon sem lennének. Bizonyára volt a tisztek között nem egy stréber, aki abban a hitben ambicionálta azt, hogy a trónörökös hajójára kerüljön, hogyha a trónörökös megismeri, meg is szereti s karrierje biztosítva van. Az utazás végén azonban Ferenc Ferdinánd époly keveset tudott, époly kevésé ismerte azokat az embereket, akikkel hónapokat töltött együtt, mint az első napon.

Mégis egy jellemző apróság amely ilusztrálja a trónörökös indulatosságát. Az Azer-szigetek egyik csoportjához közeledtünk. Az angol hajó, amely e trónörökös üdvözlésére elénk jött, már egész közel volt. Látszóval mi is láthattuk, hogy mi történik ott, ők is láthattak minket. Az egyik matróz, aki huszonnégy órai szolgálat után dolgozott valamit a fedélzeten, hogy az angol kormányzót minnél tökéletesebb parádéval fogadjuk, valami ügyetlenséget követett el, Ferenc Ferdinánd közvetlen közelébe volt s kivételesen észrevette, a jelentéktelen hibát. Olyan indulatra jött, hogy a matrózt, aki idősebb, intelligensebb ember volt, szíjj-oslorával úgy arcul vágta, hogy a matróz fájdalomában felordított. Erre Ferenc Ferdinánd még egyet rácsapott.

A matróz mereven haptákba állt. Ferenc Ferdinánd pedig tovább sétált.

Később halottam, hogy hasonló afférje volt egy izben Magyarországon, Barcsón is. Berzencére utazott Festetics Taszilóhoz vadászatra. A barcsi állomáson az egyik vasuti raktárnokot összeverte. Bécsben akkoriban beszéltek, hogy milyen előzményei voltak ennek a királyi családban teljesen szokatlan jelenségnek, az affér azonban nem jutott Ferenc József tudomására, aki ezt talán sohasem tudta volna megbocsátani. A vasutast előléptették s az ügy elsimult. A löspán a helyi újság szerkesztőjét biztosan egy baratságos közfogással hallgattatta el, mert az eset hire egy lapba sem került bele.

Azt lehet mondani, hogy a kegyetlen ség és kiméletlenség a Habsburgok közös vonása. A legtöbb herceg, sőt főhercegnő a szolgálatukra beosztott embereket, rettenetesen gyötörte.

Ferenc Ferdinándnak az is különös passziója volt, hogy ha nem is ivott, — órák hosszat passziánszott. Valóságos zsenilis tünet volt ez nála. Nyilván Chotek Zsófiára gondolt a kártya kirakása közben. Ez az ábrándozás és a szerelem azonban nem lágyította meg. Ha a kártya nem „jót mutatott”, vagy ha valami megzavarta,

rettenetes dühös lett, elfutotta a méreg s ilyenkor veszedelmes volt hozzá közeledni.

Nem szabad elfeledni, hogy Ferenc Ferdinánd utazásának csak a világ előtt volt az a színezete, mintha a trón várományosa világosan akart volna látni, vagy egészségét akarta volna helyreállítani, — a főherceg voltaképpen felejteni akart, illetve Bécsben azt akarták, hogy felejtessen.

A felejtés legjobb eszköze: a nő, az ital és a kártya.

Beszéljünk a nőkről.

Egy nagy birodalom trónjának várományosa külföldön is ritkán kerülhetett abba a helyzetbe, hogy apró szerelmi légyottokat bonyolítson le. Ferenc Ferdinánd azonban, bár szerelmes volt: kívánta a nőt, s nem vetette meg a futó viszonyt. Többször kívánta, hogy könnyederkölcsű szépségeket csempészünk a hajóra. Dorobézolás közben azonban hamar elernyed s bárgyu szótlanossággal ült már az első negyedóra után a magukat és bályaikat kínáló ledér-erkölcsű afrikai és ázsiai szépségek között, akik a céció után a főherceg gavallériáját sem dicsérhették tulságosan, mert Ferenc Ferdinánd, mint a legtöbb Habsburg, nem tulságosan gavallér a nőkkel szemben.

Egy európai származású afrikai hölgy némileg maradandó nyomokat hagyott Ferenc Ferdinánd szívében. A nő csinos, jótermetű, barna szépség volt. Mindössze 17—18 éves lehetett, de ennek dacára varos multja volt. Ez tíz napig utazott velünk. A főherceg akkor tétette csak partra, amikor megmondták neki, hogy a hajón másokkal is szórakozik. Ha ez nem történik meg, akkor talán nem kellett volna változtatást eszközölni a házi törvényen.

A másik szenvedélye az volt a trónörökösnek, hogy jóslatokat magának, Utazás közben is, azelőtt is, s később is, szívesen keresett fel inkognitóban jószokat, varázslókat s ezeknek nagy hatása volt rá, hitt nekik, s sokszor emlegette, hogy egyik keleti varázsló azt jóslta, hogy nem természetes halállal hal meg, s halála véres eseményeknek lesz okozója. Ilyenkor nagyon elkeseredett s előltem, mikor már bizalmasabbak voltunk, e jóslattal kapcsolatban is szidta a császárt, aki szívós makacssággal ragaszkodott az élethez.

A kártya.

Ferenc Ferdinand nem igen tudott, de szeretett kártyázni. Természetesen utazás közben nem pénzre játszottunk. A játékasztalnál öten-hatan voltunk, a legszűkebb körű kíséret tagjai. Egyizben figyelmeztettek, hogy ebben az ártatlan kártyajátékban is korrigálja Ferenc Ferdinánd a szerencsét. Én nem vettem ezt észre. De elhittem róla. A trónörökös nem tudta elviselni, hogy valaki jobban értsen valamihez, mint ő, hogy valakinek jobban kedvezzen a szerencse, mint neki.

... s milyen szerencsétlen módon fejezte be mégis az életét.

Öt leírt a legjobb könyvet elolvashatja a

HEGEDÜS
HIRLAPIRODA
kölcsonkönyvtárából.

Köszönetnyilvánítás.

A Nagyváradai Grafikai Munkások Gutenberg Dalköre által, július hó 15-én rendezett rózsá-ünnepélyen még a következő felülizetéseket tartották: Bódis Ferenc 100 lei, Rölich Béla, Welzer Miksa és Klein Gyula 50—50 lei, Tóth Lajos, Frenkel Ferenc, Kiss Imre 40—40 lei, Zemplényi Sándor 30 lei, melyet köszönettel nyújt az rendezőség. A szépen sikerült ünnepély tombola-játékához önkéntes tombolatárgyakat a következők voltak szívesek ajándékozni: Kain és Bárány, a „Bihorul” (Lloyd) kávéház, Wurts-cég, Deutsch Benjámin, Benesik és Róth, Stern Adolf, Fischer Salamon, Klein Lázár, Kigyó gyógytár, Sternberg Bernát, Rosenberg Testvérek, Dengelegi Lajos, Hellas-cég, Újságírók, Nagyvárad kiadóhivatala, Hegedüs Hirlapiroda, Old-England, Fekete Jenő, Meisner Ferenc, Schön Herman, Tropper József, Groszmann és Lichtmann, Krausz Zoltán, Hitter Salamon, Leitner és London, Lőrinc Mór, Stern József, Sabina gyógytár, Stern Miklós, Keller-áruház, Hungária cipőüzlet, Rosenzweig Róza-cég, Hollós Jenő, Del-Ka-cég, Róth M. utóda, Szabó ísüáruház, Friedmann és Fisch, Hattyu áruház, Ertsey és Halmos, Blum-cég, Örszem könyvkereskedés, Anné Ödön, Kecskeméti János, Fehér Gábor, Kovács Sándorné, Erdőssy Vince, Jakab Gyuláné, Nagy Imréné, Hübschenberger Józsefné, Osváth Géza, Dani Sándor, Tomcsányi Dezső, Szilvassy János, Berinde Gusztáv, Grünwald Sándor, Hivesi Józsefné, Rófi Józsefné, Kohn Sámuel, Klein Margit, Frank Mór, Kovácsbodega, Szedő Emil, Pázmány Ferenc, Gyulai László, Zemplényi Ferencné, Korda Sándor, Ullmann I. és fia, dr Erdős Adolf, Péter Sándor, Ganz kegygyár, Rauscher és Rakits, Petrovics-cég, Kállai Béla, Hoffmann József, Kertész József, Fazekas Márton, Horváth és Társa, Révész János, Utvárost drogéria, Darvas drogéria, Aranykereszt gyógyszer-tár, Aranyas gyógytár, Csillag gyógytár, Csanda gyógyszer-tár, Sonnenfeld bazár, Hajnal Izsó, Tivoli cipőáruház, Aranyi Albert, Sonnenwirth Áron, Ritter Ernő, Aszódi Mihály, Neumann Vilmos, Benedek Jenő, Papiráforgalmi R.-T., Vajda Testvérek, Horvitz cukorkaüzlet, Mandel Bernát-cég, Fekete drogéria, Altmann és Reich, Guttmann Chajem, Pásztor Ede, Orenics Alajos, Traub és Friedlander, Mégay és László, Hillinger Testvérek, Klein Vilmos. A felülizetőknek, valamint a tombolatárgyak adományozóinak hálás köszönetét nyilvánítja a Gutenberg Dalkör vezetősége. Hálás köszönettel adózik továbbá a dalkör vezetősége Frank Mór, Kohn Sámuel és Hivesi József uraknak a tombolatárgyak összegyűjtéséért, valamint mindazon hőtárgyaknak és uraknak, akik az ünnepély erkölcsi és anyagi sikerét odaadó, önzetlen munkálkodásukkal elősegítették; köszönet a sok szép virágért, melyeket a dalkör hölgyei és mások adományoztak, köszönet a Cosmos és a Nagyvárad Napló nyomdájának a meghívó és egyéb nyomtatványok díjtalan szállításáért és végül hálás köszönet a nagyszámban megjelent, díszes, intelligens közönségnek a nemese cél érdekében tanúsított szíves pártfogásukért.

Gondolt-e már az öreg kor napjaira? Ha még ez ideig nem törődött vele, úgy gondolkozzék és cselekedjék napjait a kétséges gondok keserítik meg. A Bánsági és Erdélyi Munkások Rókkantsegélyző és Nyugdíjgyulete van hivatva házagpótló intézményével segíteni e bajon. Célja ezen egyesületnek csekély heti befizetések által rokkantság esetiére segélyt és nyugdíjat nyújtani, az elhalt tag árvaát gondozni stb. Iratkozzék be mielőbb a helybeli fióknál, mely a Kath. Kör épületében, a Népszövetségi Hiteleszövetkezet irodájában (Str. Prințul Carol, Szilágyi Dezső-utca) tartja hivatalos óráit minden hónap második és utolsó vasárnapján, délután 2—5 óráig. Keresse fel az intézményt még ma, ahol a kellő felvilágosítást készséggel megadják.

* Diana sósorszesz mindenkinek nélkülözhetetlen.

Kelim és bluz pamutok, jumper selymek, fűzők, melltartók, csipkék, D. M. C. és egyéb rövidárúk **Rosenzweignál** Bulvard Regala

Erdőégés

— Nem fürdőlevél —

Majdnem olyan kitaposott, mint unalmas műfaj a nagy nyilvánosság előtt való fürdői korrespondálás. Szerintem még némi provokatív gesztus is ott bujkál a mélán vakációzó sorok között. A fürdőlevél szerencsés komponistája valahol ott húzódik a szagos fenyőerdők kábitó zöld trónusán; feje fölött az azuresz kárpit, lába alatt ezüstsallagban kigyóznak fürge fiatalok a habos testű patakocskák és hancurozó pajkossággal futnak versenyt a száguldó Olt szeszélyes ölébe. Tarka lepkek fonnak ezernyi szint a feltörő nap szikrázó tükrén, aranyhátú méhecskék szivják mámorosra bóbítás fejüket a virágok himpor-borával. Valamerről, a lilában uszó hegyek hátából gyöngye szél cirókázik és némi hazai port fröccsent a szemekbe. Ettől magához tér biboros uralmában a Fürdőző, a pihent agy motolái mozgásba rezdülnek és a békés malomból — úgy vélik — ki kell örölni legalább egy levélkét, — ha semmi másért, de a „nékem nem telik“ jámbor alattvalóknak csöndes pukkasztására. Enyhén szólva meggondolatlan ember az, aki fürdőlevelek olvasására adja fejét. Mert mi köze annak a szerencsétlen flótásnak, aki ott lohol, tikkad és verejtékezik a városi kövek között ahhoz, hogy kiválasztott ur abban a pillanatban amikor ő levegő után kapkod, buján duskálkodik az őstermészet minden pompájában? Vállveregető leereszkedéssel szagoltatja a nyomdafesték oázisán át a saját maga gyönyörűségét és még annyi elégtételt sem nyújt, hogy legalább a fürdőszámláját prezentálna a nyilvánossággal. De meg nem is opportunus ez a szomorú és gyengélábu írásmű a levélíró szempontjából sem. A levetett inkognitót nem éppen tanácsos a Tátra tetejéről vagy a Balaton mellől lobogtatni az otthon maradt hitelezők előtt. Ezek után — mondanom is fölösleges — éppen egy fürdőlevél megírásának esélyeit latolgattam. Mindnyájunk szerencséjére ez az önző oldalbatámadás nem következett be. Legalább is nem a brutális formájában.

Halk tónusu, nyájas naplementi séta esett a zöld palástba omló tusnádi hegyek alján. Fent a „korzón“ tarkán viháncolt az élet. Bazárok, cukrászdák, kedves kis osztériák belsejében a jólét vidám muzsikája. A hegyekben bujkáló csinos villákkal örök farkasszem nézett széles kopár arcával a „Sólyomkő“, mint egy óriás sziklatányér a pázsitos zöld abroszon. Az Olt hideg vizével vállalkozóbb fürdőzők kacérkodtak, jó magam pedig furcsálva néztem egy kopott magyar írást, mely a vízbe szegzett póznáról szólt le hozzám imígyen:

— „Ha ezt a rovást
nem látod, akkor
veszélyes a fürdés...”

— Fiatal bükkszádi székelly legény
kezelt a kompot mellettem.

— Ugy látszik most nem veszélyes a fürdés — mondtam régi időkben maradt írásra mutatva.

— Igenis nem — volt a góbé felelet. Nem tanácsos, mert imitt-amott örvényes, de bátran lehet, mert hát ott látszik a rovás. A dodonai magyarázattól nem lett az ember tulságosan okosabb.

— Ha a rovást eilepte a víz — akkor már rosszul teszi, aki belép, — ajándékoz meg bővebb szóval a székelly.

— Dehát akkor meg nem tudják elolvasni a figyelmeztetést — kockáztattam meg.

— Az már az illető baja. És ezzel le

is volt tárgyalva az Olt-víz rovásának cikornyás kérdése.

Lassankint finom, szürke alkony hálózta be a főséges panorámát, az este szalajszította elébünk futárjait. Csodálatos és egyben megremegtető csönd és nyugalom a merre a szem a büszke fenyőhegyeken ellát. Falatnyi báránnyel nem zavarja az égboltozat szüzi tisztaságát, csak egyetlen ponton surran föl kénes-sárga gomolyag. A Jávors pöfékel, furcsa, még eddig nem tapasztalt füstöt. Figyelmeztetem az ismerősöket a különös fellegre.

— Valami pásztortűz — mondják nyugodtan. Gyönyörű estén, mire kinyitották milliárd szemüket a csillagok, a szikrázó Vénus alján biboros vérfutam lángol föl. Soha nem láttam ennél döbbenetesebb csodát, izgatóbb látványosságot. Az égre nyuló fenyvesek sötétjében, a hold kísérteties sápadtságában ég az erdő. Tíz méteres hullámban ágaskodnak a tűznyelvek a folyton váltakozó színek örült tobzódásában. Hol cinóber, skarlát, zöldes arany sugárvillák villannak; a hegytetőn mintha félelmetes vulkán haragja tört volna ki és bocsájtja rózsaszínű reflexét a filigrán fürdő-pavillonok lapos tetejére. Közben száguld befele a székelly vonat a fenyők sűrű alléján s a pániktól zavart arcok néznek az ablakon s a mozdonynyal versenyt süvölt az utasok vészkiáltása:

— Tusnád lángokban áll!

Szerencsére ez csak rémlátás volt. A gyönyörű, pompázó fürdőt ezerötszáz méteres hegyek választották el a tüztől és a vendégek csak a káprázatosan szomorú látványosságban gyönyörködtek. A tűz Bálpatak fölött húzódó letarolt erdőn pusztított és két nap és éjszaka hatvan holdnyi területnek, jórészen fiatal erdők heverő fáját — pénzben fölbecsülhetetlen kincseket — emésztett föl.

Este tizenegyre járt, de akadtak, akik vezetőikkel, lámpásokkal, fáklyákkal közelítették meg a színhelyet, hogy soha el nem feledhető impressziót véssenek emlékükbé. A jókora szélről üzött lángkévek, miután a hevert fákknak sok ezreivel végeztek, tigris ugrással csaptak a büszke fejjel ágaskodó százados fenyők nyilegyenes dandárjára. És iszonyatos volt ez a harc. A derékban kapott fenyők nyihogva lirtak, szirupos, enyves könnyeket hullasztottak megsebzett testükből. Néha keveres sóhajok, hosszú elnyúlt jajveszékli zokogások törtek elő. A kegyetlen szél ördögi zugással cinkosa és élesítője volt a lángok harapós szájának és a gögös fenyő, az erdő sok száz éves nemes ura, üzött vadként, letört menekült magas trónusáról a vörös rém elől. Az erdő fűtött, földtúrásukból előbukkanó állatok eszeveszett rohanással, vadul kergetődzve menekültek, denevérek fekete raja csapkodta szárnyát. Az erdei Bábelnek irtóztató vad koncertjében égnek nyuló fáklyák vértengere között árva madár csiripelt egy üszkös fa tetején. Elhamvadtt fészket, elhullott kicsinyeit siratta. Bizony, nyal úgy érezte, hogy ő a legnagyobb vesztes a leégett rengetegben...

Másnap egy tusnádi fürdővendég, Kaczián Kálmán dr nagyváradi ügyvéd közelítette meg a még mindig égő erdőt.

— Csodálatos, beszélte el nekem később érdekes kalandját, hogy az oltáskor hat falubeli székelly: ült nyugodtan a hamvadtt rőzsék között. Flegmatikusan szalonnáztak.

— Hát miért nem oltanak emberek — szólt rájuk Kaczián dr.

— Minek a, úgy se lehet már ezen segíteni!

A váradi ügyvéd aztán megmutatta

a nyugalmas góbéknak, hogy igenis van mód a mentésre és maga járt elől elsőnek a munkában. Lassu tempóval, immelámosan láttak neki az atyafiak, végigmustrálták előbb Kacziánt, aztán ravaszul pislogva jegyezte meg az egyik:

— Hát mi dolgozunk nagyságos ur, de tesszen aztán kiírni a nevünket az újságban... Ez volt a feltétel, égő erdő közepén, ezerötszáz méter magasan a tengerszín fölé...

(m. s.)

ELSŐRENDÜ FÜZŐSZALON

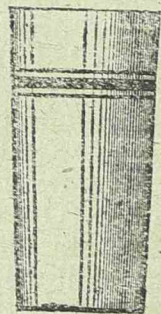

Rendelésre készülnék a legújabb reform-, csipő- és hasfűzők, egyenes tartók, mell-tartók, tenisz-fűzők, orvosi rendelésre készülnék a dr. Késmárky-féle nadrág hűtők és az összes női különlegességek dolgok egyedi készítése:

IZSÁK LIDIA

Str. J. Vulcan (Nagy Sándor-utca) 1.
Tisztítások, javítások és átalakítások gyorsan, pontosan és szakszerűen készíttetnek.

Vendéglősök!

Ajánlunk dus választékban, nagyban és kicsinyben, legversenyképesebb árban kristályfehér sörös, boros és vizes poharakat, boros stucnikat, likörös poharakat, demyohnokat, boros, vizes és likörös serviceket, alpaca evőeszközöket, befőttes készleteket.

Kömlös Testvérek

táblaüveg, üveg, porcellán és háztartási cikkek nagyáruháza

Oradea-Mare

Str. Nicolae (Zöldfa-utca) 13. szám.

Tíz leírthetetlenként annyi könyvet vehet kölcsön, amennyit akar a Hegedüs Hírlapiroda kölcsönkönyvtárában.

ANGOL DIVATSZÖVETKÜLÖNLEGESSEGEINK MEGÉRKEZTEK
OLCSÓ ÉS SZOLID KISZOLGÁLÁS!
TAVASZ ÉS GRÜNFELD
POSZTÓ ÉS BÉLÉSÁRU KERESKEDŐK
DR. JOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR UTCA) 4.

Megérkezett a halatlan olcsó férfi szalmakalap. Minden egyes férfi kalap vásárlónak egy Marton-féle borbély-jegy és minden női kalap vásárlásánál egy marikúr-jegy lesz díjtalanul hozzá adva.

5000 db férfi- és női kalap
KLEIN SIMON
cégnél Nagy Sándor-utca 1. sz.

Felhívom a hölgyek és masamódnék figyelmét: hogy a Klein-féle kalapgyár 3 nap alatt a legszebb és legdivatosabb izlésnek megfelelően bármilyen formákra átalakít. 380

A zsidó diákokért

A nagyvárad zsidó hitközség ez évben is kelet felé indít a szegénysorsu egyetemi hallgatók érdekében. Közöljük az erről szóló felhívást abban a meggyőződésben, hogy a zsidó társadalom körében erős visszhang fog reá felelni. A felhívás így szól:

A nagyvárad izraelita hitközség, társasága a szegény és tanulni akaró egyetemi hallgatók segélyezésére mozgalmat indított és ennek eredményeül 28 nagyvárad zsidó diák külföldi egyetemi hallgatónak nyújtott segélyt. Az új iskolai év kezdésén hatványozottan érezzük azt az erkölcsi köteleességet, hogy szenvedő népünk szegény gyermekeit, tanulóit támogatnunk kell. Népünk etikai tartalma hívja fel csak arra, hogy tudja fenntartani, ha tanul és tud. Ettől a gondolatától áthatva fordulunk hitközségünk tagjaihoz, minden nagyvárad zsidó emberhez, hogy anyagi erejéhez képest a jövő iskolai évben havonként járuljon hozzá a segítő akcióhoz. A kötelezettség 10 hónapra szól és a gyűjtőleveket a hitközség Szilágyi Dezső-utcai 11. sz. alatti irodájában, dr. Kecskeméti Lipót főrabbi irodájában (Szacsavay-u. 20.) és Flegmann Armin előkelő helyettes úrnál (Bémer-tér) lehet aláírni. Bizunk benne, hogy a mi megértő és szolidaritásunk újabb jeleit adja a jóságunk és áldozatkészségének, amellyel az egyetemi hallgatók nyomorát enyhíteni, a tudásuk megszerzését elősegíteni akarjuk. Nagyvárad, 1923. augusztus hó.

Dr. Konrád Béla elnök, dr. Kecskeméti Lipót főrabbi, Flegmann Armin jótékonyági elnök, dr. Réti Ignác jegyző.

Soimescu baráti látogatása Nagyváradon

Tegnap reggel váratlanul ismét Nagyváradra érkezett Soimescu színügyi főfelügyelő. Érkezésének híre meglehetősen riadalmat keltett, mert ahol a főfelügyelő úr megjelenni szokott, ott rendesen baj van, olyesbbsen baj lesz a színházak körül. Jelenleg azonban Soimescu utazása nem a nagyvárad színházzal volt kapcsolatos, hanem a szatmárral, melynek igazgatója Sabadkai szintén itt tartózkodott Nagyváradon. A főfelügyelő szemmel láthatólag euttal nem saját jószántából jött, hanem általa proponált alapon kiadott koncessziók körül máris olyan zavarok jelentkeztek, amiket hamarosan el kell simítani. Soimescu koncessziókat adott diákoknak akiknek sem felszerelésük, sem felszerelések megvételére kellő anyagi erejük nincs, míg indokolatlanul másrészt olyan régi direktorokat mellőzött, akiket tízedezes gyakorlatukon kívül az anyagi eszközök birtoka is predestinál a direktorokra. Egyes koncessziók ily körülmények között nem annyira a színházat, mint gyéni konjunkturák érdekeit szolgálják. Koncesszionált igazgatóknak ugyanis fölszerelésükkel együtt a nem koncesszionált igazgatók többé-kevésbé ki vannak szolgáltatva.

A főfelügyelő egész délelőtt kihallgatásokat tartott a nagyvárad színház irodájában. Különösen Szabadkai szatmári igazgatót vallatta, miért tettek annak idején szabadkai színészei kizárási indítványt a színészegyesületben a jó Fekete Mihály ellen?

Majd Gróf Lászlót kérte maga elé a főfelügyelő, majd szíves volt néhány szóban utazása céljáról a „Nagyvárad” munkatársát felvilágosítani:

— Utazásom célja tisztán magánjellegű, baráti látogatás. Látni akartam Paragut, Grófot, barátaimat.

Miután munkatársunk a felelet után több kérdést nem intézett Soimescuhoz, a főfelügyelő úr önként proponálta:

— Kérem szíveskedjék kérdéseket feltenni nekem, amelyek nem mostani utazásommal állanak összefüggésben.

Ezután minden kérdés nélkül kifejtette a vezérfelügyelő, hogy ő a Színészegyesületet abban a formájában, ahogy az nyárig fennállott, hogy tudniillik benne egyaránt foglaltak helyet igazgatók és színészek, nem tartja megengedhetőnek. Színészek nem hozhatnak javaslatba direktorokat, mert ez illetéktelen beavatkozást jelent a minisztérium hatáskörébe. A színigazgatás pedig privilégium, amit a minisztérium annak ad, akit méltónak talál e kintetésre.

Búcsúzáskor arra kért bennünket Soimescu, hogy nyilatkozatát ne mint hivatalos intervjút, de mint barátságos beszélgetést közöljük. Hogy a szatmári színészet ügyében mint határozott a főfelügyelő úr, tudni nem lehet. Délben Soimescut Gróf László látta vendégül.

Radics elmenekült Zágrábból és ismeretlen helyen tartózkodik

A belgrádi centralisztikus törekvéseket már mindjárt kezdetben idegenséggel fogadta Zágráb. A katolikus horvátok ösztönösen szeparatisták kezdtek a szerb hivatalnok invázió, egy esztendő sem kellett hozzá, ellenzékbe kergette első sorban a falu megadminisztrált parasztságát. A parasztság vállán nőtt fel Radics odáig, hogy a skuptsinában sem kellett sokáig eltitkolnia republikánus érzelmeit és azt a politikát, mely a heterogén Jugoszláviában különkalap alatt dolgozó mohamedánokat, macedónokat az ő irányába orientálta. Radics tábora egytől egytől népszerűsége áttört a város falain és a falu után a nemrég zágrábi események alkalmával a horvát civilizáció, az intellektuel nemzeti pártok is vezérré váltak. Stephán Radicsot a parasztságtól.

Radics pártszervezetei akkor már külön rezessbandákkal, katonai oszlopokban éltek a köztársaság horvát zászlóval vonszoltak fel fővárosuk utcáin, hogy megtartsák betiltott népgyűléseiket. A nagyterem előtt katonaság és rendőrhád várta Radicsot és véres incidensek után a vezér jónak látta ha az ügyis hiábavaló szópuffogatás helyett a cselekedetek mezejére lép. Radics az öt ünneplő banketten olyan kiáltványokra ragadtatta magát a városi intelligencia forró felesküvései közben, mely egyértelmű a felségárulással és az államcsúszma ellen való lázadással.

A nyílt szakadást jelentette be Radics Zágráb és Belgrád között és a horvát és a szerb nép vértelen háborújáról szólt.

A korai őszinteség után azonban mindenki előtt nyilvánvalóvá lett, hogy Belgrád aligha fogja szóképeknek efogadni Radics készülődését és naponta várták a letartóztatást elrendelő végzést. A lapok külföldi tudósítói már Radics meneküléséről is hírt adtak, viszont a belgrádi kormány kijelentette, hogy Radics teljes mozgási szabadságot élvez és akkor távozik el és oda, amikor s ahova akar. Radics is nyilatkozott, melyben kijelenti, hogy nem hagyhatja el hazája földjét.

A fentebbi politikai kijelentések nyomán tehát senkit se lephet meg az a ma érkezett ávirat, mely befejezett tényként kürtöli világgá, hogy

Radics a belgrádi kormány megnyugtató kijelentései után külföldre menekült és jelenleg ismeretlen helyen tartózkodik.

Amint Belgrádból jelentik, a belügyminisztériumból érkezett hírek megerősítik a Radics meneküléséről szóló mende-mondákat. Radics állítólag a Dráva jobbpartján barátja, valamint titkára kíséretében

titokban átlépte a határt és állítólag Budapestre utazott.

ahol Protogeroffal, a macedóniai bolgár szervezet vezetőjével találkozott. A legutóbb érkezett hírek arról szólnak, hogy Radics Bécsben tartózkodik. Magánértesülés arról számolt be, hogy repülőgépen Romába utazott. Azt is közlik, hogy belgrádi hivatalos körök megcáfolják, hogy a Vatikán a belgrádi kormányhoz jegyzéket intézett volna, melyben tiltakozik a vajdasági katolikus egyház javainak kisajátítása ellen.

Radics tehát idejének látta, hogy eltávozzon az általa felszabadítani akart országtól. Az a kérdés, hogy mikor látia elérkezettnek az időt a visszatéréshez.

Vádirat a bécsi magyar lapok cikkiról ellen

Budapestről jelentik: Az ügyészség hatvannégyoldalas vádiratot nyújtott be a Károlyi-forradalom bécsi emigránsai ellen az állam, a nemzet megbecsülése ellen elkövetett büntett címén. A vádirat a bevezetésben a Bécsi Magyar Ujság és a Jövő cikkei vannak felsorolva, amelyek támadták a jelenlegi uralkodó magyar rezsimet.

Vádat emeltek: Garami Ernő volt lapszerkesztő, volt miniszter, jelenleg bécsi lakos ellen tizennyolc rendbeli, Hock János volt köbányai plébános, jelenleg lakos hely és — mondja a vádirat — foglalkozás nélküli egyén, négy rendbeli, Lovász Márton volt lapszerkesztő, jelenleg bécsi lakos ellen tizennyolc rendbeli, gróf Károlyi Mihály „foglalkozás nélküli” jelenleg spalatói lakos ellen két rendbeli. Hatvany Lajos lap tulajdonos schönbrunni lakos ellen hat rendbeli, Jászai Oszkár lapszerkesztő, bécsi lakos ellen tizennyolc rendbeli, Buchinger Manó magánhivatalnok bécsi lakos ellen két rendbeli. Linder Béla volt vezérkari ezredes, lakhely és foglalkozás nélküli, ellen egy rendbeli, Szende Pál magánhivatalnok ellen három rendbeli büntett miatt.

A vádirat szerint az eljárást azért indították meg, mert a bécsi lapokban a vádlottak, hogy a külföldi államokat, szervezeteket a magyar nemzet ellen ellenséges cselekedetre indítsák, valótlan tényeket állítottak és terjesztettek, melyek alkalmasság Magyarországot becsülését csorbítani, hitelet sérteni.

A vádirat ezután részletesen foglalkozik a vádlottak külön-külön és együttesen megírt sértő cikkeivel. Foglalkozik bőven a világháború előzményeivel, a Károlyi-forradalommal és a bécsi magyar sajtó bűneivel.

Dorlan Filmszínház

Vasárnap: **Maciste utazása.**

Hétfő: **Nevelő-est.**

(Fatty, Smatty, Seff)

Schvarox Lajos
úri szabó

Str. Postei (Urú-utca) 5

Sulyos komplikációk a kommandáns-réti támadás ügyében

A „Nagyvárad” múlt vasárnapi számában nem mindennapi eseményszámba menő híradás jelent meg arról, hogy a kommandáns-réten egy Engel nevű 28 éves csehszlovákiai kereskedő, aki egyébként csaknem állandóan Nagyváradon tartózkodott, zsebkesével összeszurkálta gyermekkori barátját, Friedmann Ármán 28 éves helybeli kereskedőt, a Schwartz és Friedmann terménykereskedő-cég beltagját. Megdöbbenő az esetben, hogy a jelekből arra kell következtetni, hogy Engel megakartá ölni barátját, mert a zsebében előre kinyitott hosszú pengéjű zsebkésével várta Friedmann a rétre, ahova levélben eszámolásra hívta ki. Az előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölési kísérletet bizonyítják a fejre és tarkóra irányított szurások és a gyilkosság a helyszínen befejezést is nyer, ha a Friedmann kiabálása a környékeliek segélyül nem sietnek.

Engelt a rendőrség még aznap letartóztatta. Hogy mit vallott, nem tudjuk, mert a rendőrség nem adta még ki, de néhány nap múlva ügyvédj közbejárására szabadon bocsájtották és azonnal elhagyta az országot, elutazott Csehszlovákiába. Most azonban Friedmann hozzátartozói újból Engel letartóztatását kérik, mert Friedmann állapota nagyon súlyossá változott, agyhártyagyulladás fellépésétől lehet tartani, ami végzetes lehet.

Friedmann a támadás után még saját lábán ment be a zsidókorházba, ahol a kórház szanatoriumszerű külön osztályán lefektették és dr Fischer Imre, a hírneves sebész vette kezelés alá. A fején és tarkón ért szurások nem voltak veszélyesek, de a szemgolyó alatt levő s a szemüregbe hatoló mély szurás következményeitől első perctől lehetett tartani. A rendőrség többször is megjelent azóta a korházban, de Friedmann idegesen tért ki a kihallgatás elől és idegállapotára való tekintettel, félve, hogy végzetes rázkódást idézhet elő a betegnél, dr Fischer Imre főorvos sem adhatta beleegyezését a kihallgatáshoz, sőt barátai látogatását is eltiltotta. A beteg teljes letargiában fekszik és bár eszmélete még egyszerűsége sem hagyta el, a gyilkossági kísérletéről s annak okairól s általában a közte és támadó barátja közti ellentétéről s arról a bizonyos elszámolásról nem beszél.

Néhány nap előtt dr Fischer Imre, dr Waldmann szemorvos és Steiner kolozsvári sebész-tanár orvosi konziliumot tartottak a beteg felett és a helyzetet *életveszélyesen súlyosnak* találták, az agyhártyalob minden pillanatban bekövetkezik.

Ez adta a családnak az impulzust, hogy Engel letartóztatását, illetve a kiadatási eljárás megindítását kérjék a rendőrségtől. Ugy látszik, a rendőrség előtt Engel védőjének sikerült — tekintve, hogy Friedmann nem vallott — egyszerű kis verekedésnek beállítani az ügyet s valószínűleg ezen az alapon bocsájtották szabadon Engelt, nem gondolva, hogy szándékos emberölés kísérletének esete forog fenn. Az egész esetet teljesen érthetetlennek és titokzatosnak teszi Friedmann konok hallgatása és alig lehet elhinni, hogy barátja iránti kiméletből tartózkodna a kihallgatástól, holott szinte nyilvánvaló, hogy Engel meggyilkolni akarta.

Az NSE. tenniszversenye

Ismét beigazolódott, hogy Nagyváradon a tenniszsportban a NAC és NSE vezetnek és pedig a nők között a NSE, a férfiak közt a NAC. S ennek mélyreható okai vannak: többek közt az, hogy Nagyvárad urí társadalmának nagy része kivándorolt s a férfijátékosok utánpótlása csak ezután fog megindulni a NSE-ben; másik oka az, hogy a Rhédey-kerti tenniszszők szerencsések lehetnek egy olyan amatőr trénernek magukénak mondani: mint Máthé András. Visszont a Dóry-szigeti pályákon mindig sok erős női játékos volt, akik egymástól sokat tanultak, de szerveztükénél fogva is a NSE nők sokkal szívósabbak és ruganyosabbak, mint a Rhédey-kertiek. A NSE, — dacára annak, hogy Fássy Mici, Korbély Viola kivándoroltak — s hogy Ternyei Edith, Domokos Dick, Erber Dezsőné a versenyzéstől visszavonultak: még mindig négy olyan versenyzőt mondhat magáénak: akik főlényben vannak a NAC fölött. Szabó Lászlóné Örömy Manci dacára, hogy 4 év óta nem versenyzett, olyan szép formát mutatott, ami mindenkit meglepett. Örömy Lola nagyon szépen játszik, bár nem tud versenyezni. Annál pompásabb versenyzőknek bizonyultak Kövér Baba és Ica, akikről már a multkor megjósoltuk, hogy elsőrendű versenyzőjátékosok lesznek. A verseny folyamán különösen kitűnt Kövér Baba, akinek meglepően szép adogatása, backhandjei és erős ütése van. Stílusban csak Kálmán Györgyné (Egyetértés) van fölülte, aki azonban kevésbé szívós versenyző. A döntő mérkőzés kettőjük között lesz. A NAC-nak legkitűnőbb versenyzőjátékos dr Masznyik Elemérné, akinek gyorsasága, higgadsága nagy előnyére válik, — viszont hibája, hogy a labdákat alacsonyán fogja és így sok a hálóra akad.

Péntekig befejeződött a női páros verseny, amelyben Szabóné Örömy Manci és Kövér Baba NSE 6:3, 6:1 arányban könnyen győztek Kálmán Györgyné és dr Masznyik Elemérné NAC fölött.

A férfi páros versenyben Máthé-Feledi NAC 6:3, 6:4 arányban győztek Staub-Grosz NAC fölött.

A férfi egyes verseny szombatán dől el: Máthé NAC és Baumann G. Törekvés között; de az eredmény nem kétes. Nagyváradnak kétségen kívül Máthé Andor a legjobb tenniszezője, aki kitűnő formáját mindig megmutatja, ha magához méltó ellenféllel találkozott. Láttuk ezt pénteken délután a Lamm Bélával vívott meghívási versenyben, ahol olyan bravuros labdákat fogott és adott, olyan pompás lendülettel játszott, hogy ugyancsak megdölgöztatta ellenfelét a győzelemért. Lamm Bélának, e végtelenül rokonszenves versenyzőnek sokoldalú játékát és játéktechnikáját most is megbámultuk s az előkelő nézőközönség is meg-megújuló viharos tapsal adózott neki.

Az ifjúsági versenyek már teljesen befejeződtek. A leányjátékosok bizony nem mutattak valami kiváló formát, játékuik nagyon gyerekes volt. Annál több dicsőret illeti a fiúkat, akik közt több ügyes és fejlődésképes játékos van, (igy pl. Farkas B., Baumann L. Keztyüs János, Nagy István stb.) de különösen kettő érdemel dicsőretet: Bleyer Sándor NAC és Domokos Károly NSE. Habár Bleyer már ötödik éve játszik és több versenyen részt vett, csak nehéz küzdelem után, szinte kifulladásra győzött Domokos ellen, aki tavaly fogott először tenniszütőt. Bleyer ütése erősebbek, biztosabbak, az oldalvonai mentén leadott drivek labdáit szinte védhetetlenek; azonban az elfoglaltan bírálok megállapították, hogy Domokos játéka változatosabb és észszerűbb. Nagy hibája hogy driveit nem tud, de annál szélesebb és biztosabbak coupirezett labdái.

Az ifjúsági versenyek részletes eredménye ez:

I. férfi egyes: 1. Bleyer Sándor NAC 6:2, 6:6 6:3, 2. Domokos K. NSE 3-4. Baumann I. és Farkas Béla NAC.

II. női egyes: 1. Jakobi Lili NAC 6:4, 6:3, 2. Vadász Anna, 3-4. Tátray Gusztó NSE, Munk Lili Tör.

III. férfi páros: 1. Bleyer-Baumann NAC 6:6, 6:3, 6:0. 2. Domokos-Keztyüs NSE. 3. Nagy-Holbán NSE.

IV. női páros: 1. Jakobi-Vadász NAC 6:4, 6:3, 2. Munk Lili-Munk Klári (Törekv.), 3-4. Jakabos-Tátray NSE, Nagy-Liszka NSE.

V. Vegyes páros: 1. Bleyer-Jakobi NAC 6:4, 4:6, 6:2, 2. Baumann-Vadász, 3. Domokos-Tátray NSE, 4. Keztyüs-Jakabos NSE.

Kétségtelen, hogy e versenyek megrendezésével a NSE nagy szolgálatot tett a várad tenniszsportnak, aminek hatása meglátszott a verseny folyamán. A NSE-t a rendezéssel tiszta sportcélok vezették,

azért tiszteletdíjakat sem tűzött ki, csak ezüst, bronzplakettjeit és érmeit adta ki a szép verseny emlékére a győzteseknek.

Lapzárta után érkezett telefonjelentés

Óriási tűzvész Kolozsváron

Leégtek a vasuti műhelyek — A kár eddig meghaladja a tízmillió leit. — A tűz még tart.

A késő esti órákban telefonálják Kolozsvárról, hogy szombaton este 7 órak eddig még ki nem derített okból a vasútállomás épülete mellett levő vasuti javító műhely kigyulladt. A tűz a központi műhelyben keletkezett és tekintettel arra, hogy ott néhány olajos hordó is volt, rögtön lángaborult az egész hatalmas épület tetőzete.

A kivonult tűzoltóság tehetetlenül állt a hatalmasan lobogó tüzzel szembe.

amely rövidesen áttérjedt a szomszédos vagonjavító műhelyekre is.

Kolozsvár egész tűzoltósága és a helység több százada kivonult a tűz helyszínére.

A környéken lakók között óriási aggodalom, mert a tűz rohamosan terjed, már átsapott a hosszú sorban húzódó rakományokra is. Ezeket a háború alatt fából építették és így nagyon hamar terjed a tűz.

Ezekben a raktárakban van elhelyezve

több vagon benzin is és a tűz feltartóztathatatlanul közeledik a benzinraktárakhoz.

A katonaság egy kilométernyi körben az egész területet kiürítette, mert irtózatossá robbanástól tartanak.

Ha a tűzvész áttérjed a nagyon közel levő állomásépületre is, akkor menthetetlen állomással szemben levő Dick-áruház, melyben milliókat érő áru van felhalmozva.

A kár eddigi becslés szerint meghaladja a tízmillió leit,

de a tüzet még a késő esti órákig nem került megfékezni.

* FÖLDES modern cimfestő Str. Saguna (Kapucinus-utca) 19. szám alatt.

* Legszebb kirándulóhely a BÉLA-ke.

* Vásárlás előtt keresse fel a Körösparti Áruházat, ahol szövet, zefir, vászon árúban óriási választék, olcsó árban kerül eladásra. Tisztviselőknek árkedve mény.

* Utlevelekhez fényképek leggyorsabban és legolcsóbban készülnek. Ingyen minden felvétel után e fényképnagyítás. Mimos a fényképész, Str. Saguna 4. (Kapucinus-utca.)

* Legújabb filzkalapok érkeztek, férfi és női filz és velourkalapok formálás készítjük saját műhelyemben. Moskovits Etelka, Szilágyi Dezső-utca 6. sz.

Dorian Filmszínház

Vasárnap: **Maciste utazása.**

Hétfő: **Nevető-est.**

(Fatty, Smatty, Seff)

Bor kiárusítás.

Kitűnő minőségű rizling, sovigno és mézes-fehér fajboralm, a nagy készletre való tekintettel — 5 liter vételnél

literenként 6 leierért való kiárusítását a mai napon megkezdtem.

Goldfeder József

Plata Regina Maria (volt Bémer-tér)

1923. augusztus 12.

Ebert kiáltványa a német nemzethez

Teljesíteni akartuk a teljesíthetlent

Berlinből jelentik: A külpolitikai bizonyodalmak, a márka válsága kritikussá tette a német kormányt s főleg Cuno kancellár helyzetét.

A német kancellárban végleg megérlelődött a távozás gondolata és rövidesen lemondani készül.

A szociáldemokraták pénzügyi programjukként oly lehetetlenségek elé állítják, melyek elől kénytelen ily módon kitérni.

A lappangó német kormányválság döntő stádiuma mára várható.

A holnapi alkotmánynapra Ebert elnök kiáltványt szerkesztett, melyben a következőket mondja:

— E nap a hetedik havi fordulója annak, hogy a franciák országunkba benyomultak. Becsületes törekvésünket, hogy a teljesíthetlent teljesíthetővé tegyük, elkeseredéssé változtatták és jót nem értek el vele sem ömaguknak, sem Európának. Ne csüggedjete soha, a győzőknek, hatalmi mámorukban nem volt igazuk. A Rajnáért és Ruhr-vidékért való harc mindnyájunktól nagy szolgálatot vár.

A kiáltvány megtiltja a nyugalom és rend helyreállása érdekében az időszaki nyomtatványok terjesztését, melynek tartalma a birodalom vagy valamelyik ország rész alkotmányos államformájának erőszakos hatályon kívül helyezését célozza, vagy a közbékét veszélyeztető és erőszakoskodásra izgat. A tilalom az egész birodalomra vonatkozik.

A francia haditörvényszék legújabbán tíz-tíz évi fogságra és 150 millió márka pénzbüntetésre ítélte Julius és Knieriem igazgatókat,

akik annak idején megakadályozták, hogy a badeni anilin szódagyárból a franciák a lefoglalt készleteket elvigyék.

A vezetőség többi tagjait egyenként nyolc évi fogsággal és 140 millió pénzbírsággal sújtották.

Az ítélet nagyban hozzájárul az általános elkeseredés fokozásához.

Berlinben általában csökkent a munkás mozgalmak által szított nyugtalanság. Ma éjszakára megszűnt a szedősztrájk, a munkások holnap újból munkába állnak.

Szinésznapi

1923. augusztus 12-én a Rhédey-kertben;
kezdeté délután 3 órakor

Programm:

3 órakor az ünnepély megnyitása 50 tagú katonazenekarral.

4 órakor. Gyermek-kabaré és mesedélután. Karnagy Szatmáry Endre, konferál Galambos.

1. Körösi Juci mesél.
2. Dini és Dani. Előadja: Stoll—Madas.
3. Békési énekel.
4. Desseffy Flórián táncol.
5. Tanító bácsi. Előadja: Galambos.
6. Hajnoki Ilonka táncol.
7. Kiss Gyuláné mesél.
8. Bakó Eszti táncol.
9. Balla Sárika gyermekprimadonna.
10. Perényi—Erényi-duett.

5 órakor megkezdődik a különféle mutatványos bódék és sátrak előadásai. Minden sátor előtt a társulat egy-egy komikusa a kikiáltó. Ugyanakkor csacsiverseny, lepényevés, zsákbafutás, kacsavadászat, célbadobás és sok-sok más attrakció.

A csárda dr. Kazay bátyánk csaplórozó vezetésével, helybeli urihölgyek és színésznők szolgálják fel az izletes ételeket és italokat. Varga Stefi teljes zenekarával muzsikál.

Autogram-sátorban minden színész és színésznő

művészies fényképei megvásárolhatók az illetők sajátkezű aláírásával.

Földes mester a közönségről karrikatúrát csinál. Pezsgő-sátorban izletes, italok, csemegék. Kiszolgálóknak az összes primadonnák.

Körhinta. Hajóslegények Perényi és Bereng.

Muzeum. Szenzációs régiségek gyűjteménye és kiállítása.

Tombola, ahol egész nap értékes ruházati, háztartási és iparművészeti tárgyakat lehet nyerni.

Karikatúrák, szerencsehalászat, gyorsfényképezés, törökkávészívás.

Pintér Böske, Erényi Böske, Jósika Mici, Tolnay Andor, Gróf Laci 5—5 gyönyörű kivitelű nagyított fényképeinek előlérése.

9 órakor nagy esti kabaré-előadás. Karnagy: Váradi Aladár. Konferál: Harsányi Miklós.

1. Komikus kvartett.
2. Sándor József (Bonbonniere.)
3. Erényi Böske.
4. Meglepetés.
5. Baranyai Jolán énekel.
6. Galambos Elemér.
7. Meglepetés.
8. Pintér Böske.
9. Erényi és Gróf duett.
10. Ahogy a művésznek fizet. Előadja: Körösi, Galambos.

12 órakor Tolnay és Békési megtanítja a közönséget, hogy kell mulatni.

ADONTSÁGOK

* **Módosítják a moratórium-törvényt.** Bukarestből jelentik: A Lupta értesülése szerint a pénzügyminiszter elhatározta, hogy módosítani fogja a kereskedők külföldi tartozására vonatkozó rendeletet. A módosítás szerint a moratórium csak azokra vonatkozik, akik szerződéseiket külföldön kötötték. A 12. szakaszt úgy fogják megváltoztatni, hogy a moratórium csakis az 1922. január elsejéig lebonyolítatlanul maradt adósságokra vonatkozik.

* **Vonatösszeütközés.** Bukarestből jelentik: Murestinél a galatzi személyvonat összeütközött egy tehervonattal. Az összeütközésnek több sebesült áldozata van.

* **Előjegyzések a Kereskedelmi Iskolába.** A Kereskedelmi Csarnok elnöksége közli, hogy az általa fenntartott fiú és nő felső kereskedelmi iskolába a jövő tanévre az igazgatóság előjegyzéseket elfogad naponta d. e. 11—12-ig.

* **A Gyermekbarát Egylet új alapító tagjai.** Megmlékeztünk már arról az eredményes mozgalomról, melyet a Gyermekbarát Egyesület indított tagjai számára a gyarapítása céljából. Reismann Mórné és dr. Verzar Istvánné alelnökök buzgósága folytán újabb a következő alapító tagok léptek be az egyletbe: dr. Adorján Emil 1000 leiel, Magyar Bank, Nagyvárad, Hitelbank, Angol-Osztrák bank fiókja, Lezámloló Bank 500—500 leiel, Atlantic filmgyár 250 leiel. Továbbá adományokat adtak: Banca Marmarosch 1000 leit és a Banca Romaneasca 500 leit. Új tagokul beléptek Banca Dácia 40, Sternthal A. 20 l. A Bihar megyei Takarékpénztár és a Hungária cipőgyár együttesen 1250 lei készpénz engedményt tettek az egylet cipőrendelésénél. A gyűjtés még folyik. Ullmann Sándorné, dr. Láncki Józsefné, Kemény Béláné, dr. Váli Péterné, dr. Olasz Béláné, Tripsó Sándorné, Cziller Imréné, Szemere Miklósné, Szőke Sándorné, dr. Lévai Béláné és még többen a város társadalmának többi tagjait keresik fel és működésük előreláthatóan kellő eredményt fog elérni.

* **Színésziskola Nagyváradon.** A szépművészeti miniszterium Nagyváradon időző vezérigazgatója Soimescu, engedélyt adott Hetényi Elemér helyettes színigazgató főrendezőnek, hogy szeptember elsejétől színész-előkészítő tanfolyamot, színésziskolát nyithasson. Hetényi főrendező szí-

nésziskolája a színházban tartandó nyilvános vizsga-előadásokon számol be az elért eredményekről. Az iskola tantárgyai: Dráma, operette, ének, tánc, pantomime, irodalomtörténet, magyar, román és francia nyelv, szerepek és darabok betanítása. Beiratkozni lehet hétfőtől, augusztus 13-ától, naponta d. u. 5 és 6 óra között. Hetényi főrendező színházi irodájában. Beíratási díj az egész évre 200 lei, havi tandíj 400 lei, ami előre fizetendő minden hó 1-én. A tanórák naponta délután 4 órától 6 és fél óráig tartanak.

* **Razzia a Royalban** című cikkünkkel kapcsolatban készséggel megállapítjuk, hogy Bejan kapitány felsőbb utasításra járt el, amikor a razziát rendezte. Borovszky Oszkár bonvivánt letartóztatása azért történt, mert a színésznél egy hamis tizedollárost találtak. Mindamellett sajnálattal kell leszögeznünk, hogy a razziát tulbuzgalommal végezték. Tudunk például esetet, hogy olyanokat is bekísértek a rendőrségre, akik felszólításkor utlevelükkel igazolták magukat. Ilyesminek nem volna szabad megtörténnie.

* **Önkéntes tűzoltó-tiszteket,** altiszteket és tűzoltókat felhívom, hogy a színészek által f. évi aug. 12-én a Rhédey-kertben rendezendő népiünnepélyen rendfenn-tartás céljából okvetlen jelenjenek meg. Gyülekezés az őrtenyán augusztus 12-én, vasárnap délután 1 órakor posztó egyenruhában sapkával, kötéllal. Morariu Gheorghe főparancsnok.

* **A Stadion r. t. f. évi augusztus hó 19-én, vasárnap d. e. 11 órakor a Magyar Bank RT. igazgatósági termében (Sas-palota I. em.) rendkívüli közgyűlést tart,** melyre az összes részvényesek meghívotnak. A közgyűlés tárgya: A részvénytársaság megalakulásának hatálytalansítása, illetve a felszámolás kimondása. Az igazgatóság.

Dorian Filmszínház

Vasárnap: **Maciste utazása.**

Hétfő: **Nevető-est.**

(Fatty, Smatty, Seff)

* **Elveszett** pénteken reggel Váradve-lencén egy fekete pénztárca és egy könyv. Tekintettel arra, hogy pénz nem volt benne és az iratok másra nézve értéktelenek, kérem a becsületes megtalálót, adja le Várkapu-utca 3. Mendelovicsnál, ahol 500 lei jutalmát kap.

* **Hölgyek érdeke felkeresni Rimanóczy-utcán Kertész Reklám női-divat szövet, selyem, vászon-üzletét, mert ott az árak olcsóbbak, mint bárhol.**

* **Kelemen Palika** bemutatóján a Bon-Bonniereben a szó szoros értelmében betegre nevette magát a közönség. Szőke Szakál a darab szerzője, nagy színészi kvalitásáról tesz tanulságot egy hat éves kis fiú szerepében. Méltó partnerei a kitűnő Andai Henrik, Kardoss László, a népszerű Gonda, a városi közönség jó ismerőse: Papir Gyurka, Daniel, Schratt Kató, Teleki Zizi és Antal nővérek. A műsor második szenzációja Szőke Szakál, a Váloper című szatírája, melyet a közönség játszik el és kaptirálja, melyet a közönség követke-cag végig. Utána egy kis szkecs követke-zik „Ez a Julesa” címmel Sándor Jósikával a főszerepben. Sándor ragyogó humorával aranyozza be klasszikus szerepét. Horth Hella és Gonda Ernő új párjelenet, a „Hattyulovagot” szünni nem akaró tapsokkal jutalmazta a közönség. Ugyancsak kijutott az ovációkból az új szóló számok: Andai Henriknek, aki felülmulta önmagát. Gondának, Horthnak, Kardosnak, Telekinek, Borszéki-Constant az új szá-

LEGUJABB

Teljes a nyugalom Németországban

Berlin, augusztus 11. A Cuno-kormány lemondása küszöbön áll. A helyzet megnyihlott, mert sikerült az élelmiszer szállítmányok biztosítására ötvenmillió aranymárkát beszerezni. A kereskedelem áldozatkészsége tette ezt lehetővé, mert rábirta az ipart, kereskedelmet és a bankokat, hogy kettőszáz millió aranymárkát jégyezzenek a márka javítására, amely akció különösen azért nagyjelentőségű, mert nem

a birodalmi bank útján, hanem magánúton kezelik. A kommunisták minden törekvését elhárították. Az új kormányelnök valószínűleg Stresemann lesz, aki a francia-ellenes közhangulatot akarja leszerelni. A pénzelátás kezd javulni. Az élelmiszerek útban vannak Berlin felé. Általános az a meggyőződés, hogy a német birodalom kilábal az agóniából.

Anglia fizetésre szólította fel a francia kormányt

London, Az angol kormány két könyvben adta ki a legutóbbi angol-francia jegyzékváltásokat. Ezek között a legszenzációsabb az, amelyben Anglia felhívja Franciaországot hogy angliai háborús tartozását fizesse ki. Kifejti az angol kormány, hogy a Ruhr-megszállás csökkenti Németország fizetőképességét és így ez által Franciaország elesik a német kárpótlástól, de Anglia ennek dacára is követeli, hogy Franciaország fizessen Angliának.

Megjegyzik az angol jegyzék, hogy Anglia tudatában van annak, hogy ez az álláspont Franciaországban nagy izgalmat fog kelteni, de az angol kormány szerint közös érdek, hogy a francia közvélemény a kérdést tisztán lássa. Anglia kiemeli, hogy mivel az angol kormány köteles amerikai adósságait újból törleszteni, elvárja, hogy a reáeső háborús adósság összegét az esedékes napján Anglia rendelkezésére hozsájtja.

mukban is megmaradtak az est attrakciójának. Éva és Willy remekeltek, ugyszintén a Daniel-duo. Mindkét táncospár új számokkal. Sok tapsot kaptak Antal nővérek, Lucie Adamovic, Gárdonyi Lujza, Rakossy Gizi és a többiek.

Dorian Filmszínház

Vasárnap: **Maciste utazása.**

Hétfő: **Nevelő-est.**

(Fatty, Smatty, Seff)

* Köszönetnyilvánítás. Mindazon ismerőseinknek és jóbarátainknak, kik özv. Kökényesdy Papp Edéné szül. Marich Mária halála alkalmával fájdalunkat részvétükkel igyekeztek enyhíteni, ez uton mondunk hálás köszönetet. A gyászoló család.

* **Jön Grand Cirkus Zoologic Nagyváradra, a Vásártérre. Nagyrománia legnagyobb utazó-vállalata. 80 személy, 100 idomított vadállat és 16. Bővebbet a napi falragaszok.**

* Elhújasodás, köszvény és cukorbetegség esetén a Ferenc József késerűviz javítja a gyomor és a belek működését, élénkíti az emésztést és előmozdítja az anyagcserét.

* **Legszebb kirándulóhely a BÉLA-kert.**

* Szőke Szakál, mint első elemista mutatkozott be a „Kelemen Palika” című vígjátékban, mellyel a budapesti Apolló színházban a Vonósnégyesnél is nagyobb sikert ért el.

* Magyar nótá ujdonságok, kabaré-dalok, román, francia, angol, német dalok. táncujdonságok, operettek, operák és minden más kotta kapható a Hegedüs Hírlap-iroda zeneműosztályában.

* Ma, vasárnap este premiért tart Szőke Szakál társulata a Bonbonnierben. Az új műsor gerincét két Szőke Szakál-darab képezi: „A valóper” és a „Kelemen Palika”. Sándor József „Ez a Julcsa” című bohóságban ragyogtatja kiváló tehetségét. Hella és Gonda új párjelenete, a „Hattyúlovag”, Borszéki-Constant új művészi kreációi, Éva és Willy, Daniel kettős új táncszámai, a népszerű Andai Henrik-Kardos László, Papir Gyurka, Teleki.

Gárdonyi, Antal és Adamovic Lucie szőlő egészítik ki az új műsort.

* **Manometer** és bármily műszer hiteles javítását, telefon-felszerelést minden fémipari munka készítését szolid árban vállalja **Rajz Andor** elektro- és precízió mechanikus, Szalárdi-utca 9., (Rosenzweig-palota.)

* **Tüzifa** kedvezményes árban házhoz szállítva, megrendelhető a Népszövetségi Hangya irodájában (Szilágyi D.-u. 5. sz.)

* **Legjobb, kényelmes** háskötők kaphatók csakis a kitűnő **Kovács Sándorné** orvosi háskötő készítőnél, Nagyvárad, Nilgesztelep.

* **Izléses francia és angol ruhák** készülnek mérsékelt árért **Schwartz** női szabónál Kapuczinus-utca 16.

* **Folyó hó 11-től** folytatódik 10 napig tartó idény utáni olcsósági vásárt tart a **Körösparti Aruház**, rendkívül leszállított árakban.

Tőzsdei Jelentések

Zürich, augusztus 11. Nyitás: Berlin 0.01 egyenyed, Newyork 550, London 2514 Páris 3110, Milánó 2335, Prága 1607 fél, Budapest 0.03, Bukarest 270, Bécs 0.0076 fél.

Bukarest, augusztus 11. Zárlat: Devizák: Páris 1225, London 990, Newyork 219, Róma 922, Zürich 40, Prága 633, Bécs 31, Berlin 650, Budapest 0.01.

Valuták: Márka 150, font 960, frank 12, svájci 3850, lira 875, dinár 210, dollár 215, osztrák 29, magyar 85, szokol 605.

Budapest, augusztus 11. A Deviza központ hivatalos árfolyamai: Amsterdam 7510—7750, Belgrád 204—212, Bukarest 94—101, London 86.750—89.150, Milánó 815—850, Newyork 19.050—19.650, Páris 1080—1116.

Zürich, augusztus 11. Zárlat: Berlin 0.01 egyenyed, Newyork 551, London 2518, Páris 3115, Milánó 2350, Prága 1607 fél, Budapest 0.03, Bukarest 270, Varsó 00.025, Bécs 0.0077 egyenyed.

Budapest, augusztus 11. A mai bankközi forgalomban továbbra is szilárd maradt az irányzat. Ujabb áremelkedések állapíthatók meg. Keresk. B. 850—860000, Angol-Magy. B. 82000, Magy. H. 460000, Ganz-D. 17.000000, Lipták 32000, Osztr. H. 165000, Olasz b. 28—30000, Magy.-Cseh

B. 400000, Salgó 650—665000, Kőszén 2.450000, Urikányi 1.100000, Államv. 480—500000, Viktória bútor 18000, Rima 185—195000, Schlick 145—150000, Baróti 20000, Brassói 360—400000, Izzó 525—575000.

Budapest, augusztus 11. A magyar korona lanyhulása, a spekuláció és a ma-lomkoncentráció fokozottabb vásárlása a kínálatot a gabonapiacra tartózkodóbbá tette, mint eddig. Buza 82000, Tiszavidéki buza állomásról 80000, fejemgyei 79000, rozs 53000, árpa 54—56000, zab 74—76000, tengeri 62—66000.

MOZI

— **Legujabb Chaplin és Fatty-képek** ma, vasárnap utoljára az Atlantic nyári moziban és az Apollóban. Előadás kezdete az Apollóban, 5, 7 és 9 órakor az Atlantic-ban 9 órakor.

— „**Maciste utazása**” Dorian Filmszínház. Pénteki bemutatón Maciste ismét meleg sikert aratott. Egy királyi udvar káprázatos milliójében játszódik le az izgalmas történet, amelynek főhőse Maciste, a nagyerejű óriás. Maciste kedvese a királynő udvarhölgye és Macistet nem retenti vissza sem a testőrség, sem a magas várfal. Egy ügyes csellel éjszaka bekerül a kastélyba. Az őrség észreveszi, ő azonban valamennyiüket a tóba rakja. A rendkívül izgalmas darab, ma, vasárnap utoljára látható a Dorian-filmszínházban.

SPORT

A Törekvés országos uszóversenye

Ma lesz a Törekvés MTE országos uszóversenye a Félix-fürdő uszodájában, a Sonnenfeld Andor által alapított „Félix-fürdői vándordíj” ezüst serlegeért. A gyönyörű és értékes vándordíj megérdemli az ország uszójának érdeklődését, akik valóságos „uszó-vándorlást” rendeztek Váradra. Hatalmas mezőnyök indulnak s több előversenyt kell rendezni, melyek délelőtt 10 órakor kezdődnek. Ezen az uszóversenyen összetalálkozik Románia összes jó uszója s bizonyos, hogy több rekordot állítanak föl.

Az Unirea—Törekvés vízpoló mérkőzésen megkísérli revansot venni a Törekvés a footballban szenvedett vereségéért s bizonyos, hogy a versenyt tekintve intelligens közönség gyönyörűséget fog látni a verseny és poló szépségeiben.

Jegyeket vasárnap délig lehet Horovitz és Mózes cukorkaüzletében váltani mérsékelt számban. Ajánlatos ezt mielőbb megváltani, mert „sajnos” kicsi nézőtere van az uszodának.

Versenyt után dijkiosztás és társasvacsora a Cursalonban.

* **Unirea—Nac** ma délután fél 6 órakor. Nagyvárad football presztizsét alaposan meglepázták az elmúlt hetekben. Legjobbjaik egymásután szenvedtek súlyos vereséget ellenfeleiktől. Talán legfájdalmasabb vereség akkor érte Várad sportját, amikor az Unirea Temesvár legfiatalabb, de kétségtelenül legerősebb csapata kétszer egymásután, mérte össze erejét a Törekvéssel és azt előbb 6:2, majd idehaza 4:0 arányban legyőzte. Az Unirea eme kettős győzelme megadásra kéri hogy kényszerítse Nagyvárad sportját. A Törekvés után most a NAC veszi fel a harcot s igyekszik városunk presztizsét megmenteni. A mai Unirea—Nac a szezon legszebb és legizgalmasabb mérkőzése lesz. Jegyek vasárnap délig az Elit-kávéházban kaphatók.

Kérelem az iparosokhoz!

Az ipartestület előjárósága határozatából az ipartestület hivatala a következő felhívást küldötte meg a működő ipari szakszervezetekhez és ez uton is felhív minden egyes iparost, az ügy támogatására.

Kérelem az ipartestület tagjaihoz.

Iparosmenházunk anyagi érdekeinek előbbrevitele céljából szólunk iparos társainkhoz. Iparosmenházunk válságba jutott. Az utóbbi időben a fenntartása tisztán csak az ipartestület hivatalát terhelte, mely hivatal pedig anyagi gondokkal, a drága nyomtatványok személyzeti fizetés és más fenntartási költségek előteremtéséért is küzdelmet viv.

Segítséget kérünk tehát az iparosság jómódu és tehetségesebb részétől azért, mert emberbaráti és iparostársi kötelességből támogatniok kell iparos jóléti intézményünket, de támogatást kell kérnünk az egyszerű kisiparostól is kikben az együttérzés az egymásért cselekvés kell hogy buzdítsa az áldozatkészséget.

A nehéz megélhetés és nyomor sohasem volt nagyobb, mint napjainkban. Élelős, munkátbíró emberek keresetei lehetősége azonban módot ad arra, hogy a munkaképtelenné vált elaggott támogató és vagyonnélkül maradt öreg iparosokat fillérjeikkel segítsünk és támogassuk, hogy ne engedjük őket utcán koldulva elpusztulni.

Vegyük oltalmunkba őket áldozzunk mindannyian értük azokért az öreg, vagyon- és támasznélkül maradt iparosokért, kiknek Isten és szüleink után legtöbbet köszönhetünk. Ők voltak oktatóink, ők teremtettek ipari kultúrát és fejlődést számunkra, ők taposták részünkre járhatóvá a göröngyös utat s ők azok, kiket fiatalos erőnkkel az élet küzdelmében az utról letaszítottunk, ők azok kik tisztességes, szorgalmas, önfeláldozó munkájukért — akkor még konjunktura nem volt — szegényen maradtak.

Ádakozzunk, hogy a már meglevő iparos menházunkban a mai 7 agg iparos helyett 15-20-ról tudjunk gondoskodni, s hogy arra érdemes szegény iparos családokból legalább 20-20 családnak adjunk havonként nem koldus fillért, hanem segílyt.

Adományokat az ipartestület hivatala felvesz és nyugtáz. Tisztelettel Dévald László ipt. titkár, Czeglédi Jeremiás ipt. elnök.

Bérharc az asztalos iparban

A nehezen meginduló munkaalkalmak és konszolidációt ismét bérharc zavarta meg, úgy városunkban, mint más ipari jelleggel bíró erdélyi városokban. Erdélyben, Kolozsváron, Aradon és Temesváron már hosszabb ideje dúl az asztalos iparosok és munkások között a békétlenség. Megállapíthatjuk, hogy sajnos minden esetben nem a lét és megélhetési nehézség fűti ezen bérharcokat, hanem a hatalmi követelések, melyek pedig, hogy munkás és munkaadó az államot és várost hova vezetik megmutatja az 1919-ik és az azt követő események. Városunkban is a fizetések megállapítása körül alig van differencia, hiszen a munkaadók az általános drágulás arányában mindenkor készségesen adtak és adnak fizetés javítást. De a fizetés

fokozásának valamint az ország közgazdaságát érintő több termelésnek a legigazibb módját, az akord munka rendszert a munkások csoportja nem akarja elfogadni s éppen ezért a munkaadók kénytelenek a gazdasági fejlődés, a többtermelés keresztőlvitale érdekében áldozatot hozni azzal, hogy a munkások által félbehagyott munkát lassan és beosztással bár, maguk fejezzék be. Egyébként városunkban az asztalos bérharc a munkásság szempontjából a legalkalmatlanabb időben állott elő, merl a munka kereslet olyan kicsi, hogy azt maguk a munkaadók is el tudják végezni s így nincsenek kényszerítő körülmények hatása alatt. Viszont a munkások Erdély más részeibe egyrészt, a többi városokban dúló sztrájk miatt, másrészt a munkásihiány miatt hiába utaznak el munkát bajosan kapnak.

Iparos és kereskedő gyűlések Kolozsváron

Kolozsvár-város képe az elmúlt hét szombat és vasárnapjára a szokottnál nagyobb élénkséget mutatott. Egész erdély minden számottevő vidékéről özönlöttek össze a kiküldöttek, hogy az iparosok és kereskedőket ért bántalom és sérelem özőne ellen állást foglaljanak és tiltakozzanak. A külső szemlélő is tapasztalhatta azt, hogy nem kicsi baj lehet az, ami az érdekelteket ily nagy számban ily elszántsággal összehozta. Értesüléseink szerint Erdélyből több mint 86 szervezet a Regátból pedig 14 kereskedelmi és ipari alakulat gyűlt össze a kolozsvári kereskedők, valamint a Kereskedelmi és Iparkamara által összehívott gyűlésekre. A tiltakozó gyűlésen főképpen a Kereskedelmi és Iparkamara által rendezett nagyszabású demonstráción az erdélyi ipartestületek is részt vettek azok kiküldöttei által. Egyhangulag történtek meg a tiltakozások a tárgysorozatra kitűzött pontok felett, melyek e spekulációs törvénnyel megnyomorított ipart és kereskedelmet érinti. Ezen tárgynak dr Oláh Béla városunk iparkamarai titkára, volt előadója ki frappáns beszédben adta kifejezését az iparosok és kereskedők érzelmeinek, követelvén az igazságot, nevezetesen hogy töröltessék el ezen törvényt, hozzanak helyette mást az érdekképviselések véleményének föltétlen meghallgatása mellett. Miután azonban a mai kormányzati rendszer csupán hiúságból sem tenne ezen kívánságnak eleget az előterjesztésre kimondotta a nagygyűlés, hogy követeli a hatósági közegek által felvett jegyzőkönyvvel szemben a védekezhetséget s az üzleti könyvek hitelességének elismertetését. Lelkesedéssel csatlakozott a nagygyűlés a következő előterjesztéshez is, mely az egész erdélyben divó igazságtalan és aránytalan adókiróvás ellen szólott. Ez a sérelem az egész erdély kereskedelmét és iparát képes tönkretenni, éppen ezért elhatározott, hogy a most előterjesztett és illetékes helyre juttatott tiltakozás mellett az ősszel megnyitandó parlamenti gyűlés megnyitásakor tiltakozó felvonulást rendeznek. A városok adószedési joga ellen is tiltakozott a nagygyűlés, mert az anélkül is adóval agyon sújtott iparos és kereskedőkre nézve elviselhetetlen terhet jelent. Hisz már az állami adó kulcsa is azért olyan magas, hogy abból a váro-

sok fenntartására szükséges összegek is előkerüljenek, hisz éppen arravaló tekintettel és indokkal lett az adókulcsa 12-14 és 16 százalékban megállapítva, hogy semmi más adó nem lesz. Ez az iparos és kereskedő világ teljes félrevezetése volt, miért is elhatározta a nagygyűlés, hogy ez ellen is végtetekig menő harcot fog indítani. Ezen gyűlések kapcsán megnyilatkozott hát az egész erdélyrész iparossága és kereskedelmi csoportja, melynek végtére is kell, hogy sulya legyen. Szomorú volna, ha ennyi tiltakozás és a kormányhoz juttatott felvilágosító indoklás sem vezetne a célhoz, ellenben vezetné románia iparát és kereskedelmét és ezzel kapcsolatban az állam teherbíró képességét a tönkre menetel és a legyengülés felé.

Ipartestületek közgyűlése

Az ipartestületek is gyűlést tartottak 4-én Kolozsváron, melyen mint már mult számunkban jeleztük a Szövetség megalakítása és az abban való tömörülés képezte a legfőbb pontot. Erre nézve a képviseltetéssel megbízott 28 ipartestület a megalakulást és csatlakozást ki is mondotta, míg további 14 ipartestület a mostani megalakulástól tette függővé belépését. Biztos remény van rá, hogy a jelen megalakulással rövid időn belül az erdélyrész mintegy 68 ipartestület 75000 taggal képviselve lesz a szervezetben s így mód és alkalom lesz az össz iparosságnak az őket érintő kérdésekben megnyilatkozni. Gondoskodás történt róla, hogy a Regátban már meglevő ipari szervezetekkel közös munkát fejthessen ki a cél érdekében s ezért már a legközelebb Nagyszebenben a regátbeli kézműves iparosok által tartandó kongresszuson az Ipartestületek Szövetsége is képviseltetni fogja magát. Ily egyesülések szövetekezése és cooperálása révén hatalmas és tekintélyes képvisellett fog birni az iparosság. Elhatározta a közgyűlés, hogy mindent el fog követni annak nézve, hogy ügyeink iránt az illetékes minisztériumokban az érdeklődést felkeltse és hogy ne csak akkor vegyenek a Szövetség létezéséről tudomást, ha valamiben elutasítani ell azt, hanem mindennemű kérdésben és mindennemű iparos kívánság kellő igazságos elbírálásával jöjjenek az ország iparosságának segítségére. Ezen ipartestületek gyűlésén is szóvátétetett a tulságos és igazságtalan adóztatás a városi adóztatásban rejlő veszedelem és a spekulációs törvény káros volta éppen ezért elhatározta a közgyűlés, hogy a Kereskedelmi és Iparkamara nagygyűlésén részt vesz és ott az össz iparosság nevében felszólalója ulján a tiltakozáshoz és demonstrációhoz csatlakozni fog. Ami egyébként meg is történt. A nagyváradi Ipartestület kiküldöttjének kívánságára elhatározta a Szövetség, hogy felir az illetékes minisztériumba, hogy a munkásszakszervezetek hatásköre szigoruan szabályoztassék, mert ujabban mind több és nagyobb jogot vindikálnak maguknak nem csak saját ügyekben, hanem másban, nevezetesen tanonctartási ügyekben is. Végül felvetett indítvány folytán a Szövetség részéről általános akció fog indíttatni az 1 százalékos forgalmi adónak pausálé rendszerben való fizethetése iránt. Elhatározta a szövetségi közgyűlés, hogy az új ipartör-

Atköltoztetés

ér butorszallitmanyozas, párnázott, patent

butor-**kocsijainkkal**

bel- és külföldre.

Szakszerű- és megbízható lebonyolítás.

Áruk elvámolása és beszállítása érkezéstől számított 24 órán belül. — Áruk gyors és megbízható ki- és beszállítása kocsikísérővel. — Áruk és butorok beraktározása és megőrzése tűzbiztonságos, nagy és száraz tárolóházunkban.

Kirschner és Társa

szállitmanyozási R.-T.

Oradea-Mare, Nagyplaciéren.

Alapítási év 1894. Telefon 2-89

vény teraezetét megszerzi és azt hozzá-
szólás végett az Ipartestületeknek meg-
küldi.

Felhívás a tanonctartó mesterekhez

A munkaügyi inspektor úr felhívása
folytán, kinek több a tanoncokon esett
sérelem jutott tudomására, figyelmeztet-
jük az Ipartestület tanoncot tartó iparos-
sait hogy mindenben igyekezzenek al-
kalmazkodni a törvényben előirt szabá-
lyokhoz. Ugyanis az inspektor úr és hi-
vatala bevezeti a műhely vizsgálatokat s
ott ahol törvényteleniséget vagy rendet-
lanséget talál szigorú büntetések iránt
lépéseket fog tenni. Azt hisszük nem
szükséges iparosaink figyelmét külön is
felhívni a helyes és igazságos bánás-
módre, hiszen magunk is kultur embe-
rek vagyunk és tanoncainkból is kultu-
rált intelligens és hivatott iparosokat,
nem pedig oéreseket és napszámosokat,
avagy láne cselédeket akarunk nevelni.
Nem csak magunkkal szemben de tanon-
cainkkal szemben is vannak köteleessé-
geink, melyre most már a munkaügyi
felügyelőség is vigyázni fog.

A piaci árulóhely rendezése

Hetek óta foglalkoztatja már ezen
kérdés a piacon áruló iparos és keres-
kedőket, valamint ezek szervezeteit. A
hét folyamán mondhatni mindennap gyű-
lés volt e kérdésben, melynek megoldá-
sában nagy segítségére volt az érdekel-
teknek Popa Mihály előjáró és Dévald
László az ipartestület titkára. Az ő ja-
vaslatukra végre is iparosok és keres-
kedők kölcsönösen megállapodtak abban,
hogy a Nagypiac-tér baloldali knckái kö-
zül a második lessz az iparosoké és a
harmadik a kereskedőké. Az egyes terü-
leteken fennmaradó üres részeket fogják
aztán elhelyezni az iparosok kockáján a
zsibvásárt, a kereskedők kockáján pedig
a gabona piacot. Most már csak ez egyes
lérségeken az iparosok illetve kereske-
dők közötti árulási sorrenr és helyosztás
megállapítása van hátra, mely a hét fo-
lyamán ugyancsak meg fog oldatni. Mint
ebből látható úgy az iparosok, mint a
kereskedők a város konszolidációja ér-
dekében minden áldozatra készek voltak,
most a városon a feladat, hogy a piactér
rendezésévd, kövezése és aszfaltozásá-
val mielőbb tehát sürgősen megoldja a
célszerűség, szépség és közegészség-
ügyi nagyon fontos kérdést. Jegyezzük
meg, hogy ez nem csak az ott árusítók
érdekében, hanem a város hírneve és a
fent említett célok érdekében is elenged-
hetetlenül fontos. Ma már fontosabb, mint
a Piața Unirii (Szt. László-tér) parkiro-
zása, vagy a páris pataknak rövid sza-
kaszonként egyes érdekcsoportok befo-
lyása szerint való beboltozása.

Festő iparosok mulatsága

Szokatlan érdeklődést váltott ki az
iparosokból azon mozgalom, melyet a
festő iparosok váltottak ki azzal, hogy
egy minden tekintetben művészi és csalá-
diadás műsorral egybekötött mulatságot
rendeznek, egyrészt szórakozásul maguk-
nak, családjuknak és iparos társaiknak,
másrészt azért, hogy az iparosok nagy
kérdését az elesett és munkára képtelen
agg iparosokról való gondoskodást egy
lépéssel előbbre vigye. Ezen célok min-
denike készleti tehát az össz iparosságot,

hogy az estélyen megjelenjen s éppen
ezért annak sikere már ezért is biztos. A
sikert azonban nagyban fogja fokozni a
művészi számokból összeállított műsor a
különböző szórakozásul szánt trükkök és
más itt még most el nem mondható meg-
lepetések, melyek mindannyia emlékeze-
tessé fogják emelni a fáradságot nem ki-
mélő és ügybuzgó vezetők munkáit. E he-
lyen is felhívjuk az iparosok figyelmét
arra, hogy akik meghívót nem kaptak,
avagy valamely ismerősöket az estélyre
meghívni óhajtanak, jelentsék ezt be az
ipartestület hivatalába, hol jegyek is kap-
hatók lesznek.

Borbély iparosok gyűlése

6-án este tartotta meg az ipartestületi
borbély iparosok szakosztálya Mandel
Béla elnökle alatt rendkívüli közgyűlé-
sét, melynek főtárgya Raminger István
elnök és tisztársainak lemondása és he-
lyükbe új tisztikar választása volt. A gyű-
lés Menning Sándor felszólalása után két-
ségtelenül megállapította, hogy a Ramin-
ger István személye ellen történt kifaka-
dás rosszindulatból és csak tévedésen
alapulhatott, éppen ezért az ő működése
iránt érzett hála rokonszenv és személye
iránt érzett szeretet s a közös ügyben
kifejtett tevékenység a közgyűlést arra in-
ditotta, hogy Raminger István személyé-
hez továbbra is ragaszkodását, bizalmát
és elismerését fejezze ki. Egyben pedig
elhatározta, hogy lemondását tudomásul
nem veszi. Sajnálattal járult a közgyűlés
Nagy János alelnök és Veres János jegyző
lemondásához, kik nagyfoku elfoglaltsá-
guk és családi állapotuk miatt voltak
kénytelenek lemondani. A közös ügy ér-
dekében eddig éveken át kifejtett hasz-
nos munkálkodásukért jegyzőkönyvi kö-
szönetet és elismerést szavazott a köz-
gyűlés, mely után alelnökké egyhangulag
Menning Sándort, jegyzővé pedig Veisz
Vilmost választotta meg. A tisztikar többi
tagjai; miután alapos remény van arra,
hogy Raminger István az osztatlan biza-
lom és szeretet elől nem fog elzárkózni
és elnöki tisztjét átvesszi, egyelőre állá-
saikban megmaradtak. Kíváncsok, hogy
ma, napjainkban, amikor az összetartásra
az iparosok egymás iránti megértésére
oly nagy szükség van, a személyi tor-
zalkodás a jogosulatlan kritika helyett a
közös ügy felkarolása jöjten, mert míg a
széthúzás és értetlenség csak bajokat és

károsodást szül, az összetartás, az erő-
szervezet úgy anyagi, mint erkölcsi tö-
kéket növeli s létünket biztosabbá, erő-
sebbé teszi.

Munkát a helybeli iparnak!

Erős és sikerrel biztató aktiót indított
legújában a festő iparosok Szakszerve-
zete. A kórházi és bábaképezdei tataro-
zási munkák váradi iparosok részére ie-
endő megszerzését tűzte ki célul ami an-
nál nehezebb mert mint tudott dolog
nevezett munkákat idegen aradi vállalko-
zónak adta ki a közegészségügyi felügye-
lőség. A legnagyobb igazságtalanság voln
ez ha így maradna, mert városunk épít-
szakmájához tartozó iparosok már több
mint egy évtizede munkanélkül állanak
Jólesőleg állapíthatjuk meg, hogy a mun-
kálathoz váradi iparosok között való ki-
adása iránt a Szakszervezet részéről meg-
indított mozgalomban dr Zigre Miklós va-
lamint távozó prefektusunk Peter Iulian
készséggel és mondhatni minden erőve
segítségére voltak a szervezetnek. Remél-
jük is, hogy a kérést nem is fogják hagy-
elaludni és példát statuálnak arra, hog-
városunkban levő közmunkákban részle-
tessenek

Dinamo 110 Volt, 40 K. W. egyenáramu
Egyesült E.ektr. R. T. gyárt-
mányu, 4 sarkos, teljes kapcsolóáblá-
berendezéssel, keveset használt **eladó**
Megtekinthető: Stern Béla géptechnikuskánál,
Strada Avram Iancu No. 18. Oradea Mare

Nagyobb mennyiségű

**kőris-, szil- és
tölgyfa eladó.**

Értekezni lehet:

FARKAS JARAB, Nagyszalonta. 655

Utazó felvétetik

rövidáru szakmabeli, Bánátban és Arad vi-
dékén bevezetve. Ajánlatok „Elté cég”
jeligére u Hegedűs Hirlapirodába kéretnek.

Bélyeggyűjtők figyelmébe!

Legkedvezőbb alkalom sorozatok kiegészítésére

Bel- és külföldi bélyegeken állandó választék. Bélyeg-kellékek:
katalógus, csipesz, választék szét fogaralmazó, bélyegrendelő
könyv (Einsteckbuch), album, stb. raktárcn. Hiányjegyzékre ren-
deléseket az összegelőzetes beküldése, vagy megfelelő referencia ellenében azonnal fogantositok

KEMÉNY A.

bélyegkereskedő Oradea Mare - Nagyvárad, Strada Vlahuta (Szent János utca) 50 szám alatt

külön klasszist képvisel!

„Herma“

Uj üzlet!

„Herma“

Biharvármegye legnagyobb áruháza!
Mindenkinek érdeke,

hogy cipő és kalap szükségletét a legolcsóbban szerezzék be

MANNHARDT-LEFKOVITS

cégnél NICOLAE JORGA (ZÖLDFÁ-UTCA) 7 sz. ahol a

„HERMA“ cipőgyárnak egyedül lerakata van, mindenféle gyermek,
leány, fiu, női és férfi, egész és fél, lakk és antilop cipőkben
KÜLÖN FEHÉRNEMŰ OSZTÁLY

gallér, kézelő, ing és nyakkendők, harisnyák
a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig!

„Herma“

A cégre tessék ügyelni!

„Herma“

Varrógépet

ha jól és olcsó akar kereseni fel bizalommal

Kerékpárok

állandóan raktáron. Varrógépeket, kerékpárokat veszek, eladók cserélek és ezekhez való alkatrészek állandóan kaphatók. — Javításokat szakszórien eszközölök.

Konrad

Úszárész, Baross-u. 10.
Nagypiacz-tér sarok.

Órák

szakszerű javítását a leg-
omplikáltabbig kifogástalanul

Tiszay

Égzi Teleky-utca 9 alatt.
utányos árak. Precíz munka.
Saját találmányu, 5 évben
egyszer huzandó asztali
díszóra eladó.

Ismét magas ár-
ban veszek arany-
ezüst és brilliáns
tárgyakat

KLEIN

Ékszerárúház
Avram Iancu 4
(Kossuth-u.)

Vadász urak

figyelmében!

Mindenféle

vadász fegyverek

jutányos javítása, vagy
mint mindenféle vadá-
szati díszkellékek ké-
szítése.

Kunstler műszerész

Szacsavay utca 89. sz.

Eladók:

Dorongos oldalon 9 kat.
hold, 3 szobás lakás 220
ezer leiert. Hering olda-
lon egy és fél kat. szőlő,
felszerelt borház, 5 ezer
lei, két kat. hold, 2 szo-
bás cserepes ház 120 000.
Érmelléken üzlet, ház, 40
év óta fennáll, elfoglal-
ható 4 szobás lakás, tra-
fik, ital 600 ezer lei. Szál-
dobgy határában 9 kat.
hold szántó, veteményes,
gyümölcsös, forráskút 200
ezer lei. Jobb helyen mo-
dern 2 parkettes szoba,
fürdő, mellékhelyiség. Van
több 1 szobás és 2 szo-
bás lakás. Várady Zsig-
mond-utca magánház, el-
foglalható lakással 180
ezer lei. Magyar-utca új
ház 210 ezer lei. Körös-
utca 200 ezer leiert. Van
még 450 ház bejelentve
75 ezer leitől 2 millióig,
fél hold szőlőtől 35 holdig.
Vannak üzletek, lakások
etc. Ha lakását, házát, sző-
lőjét, butorozott lakását
eladni, kiadni, cserélni
akarja, forduljon bizalom-
mal hozzám díszkreten.
azonnal elintézem.

Waisz Glizl

közvetítő irodája
Nyomda-u. 4.

Perzsa**szőnyegeket**

gyári szőnyegeket min-
den nagyságban, hen-
csertakarók, függönyök
hálósobák nagy vá-
lasztékban. Wertheim-
kasszák minden nagy-
ságban, leszállított árak
melléit.

**Beck
és Benjamin**

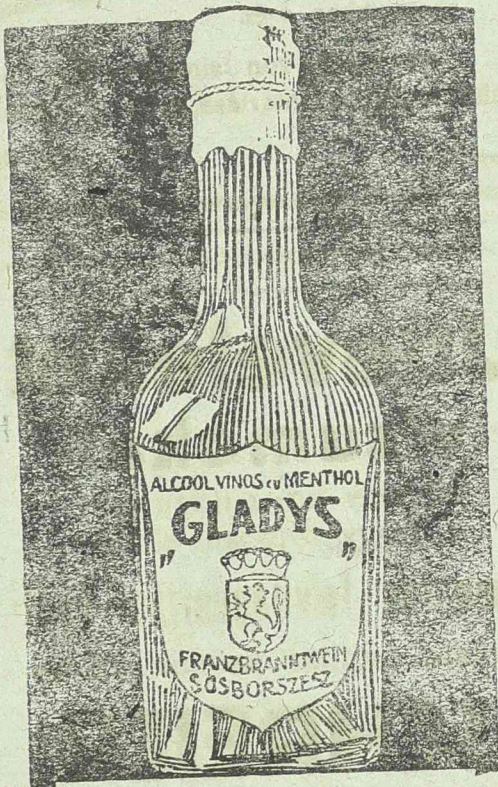
Strada Cogălniceanu
(Várady Zs.-u.) 11. sz.
TELEFON 17-03. SZ.

Aszódinál Sas-palota

Tea rum tovább is literje . . 26 Lei

A nyaraló fürdőző és
utazó közönségnek
ajánlok vaját, turót sza-
lámit, sajtot, szardíniát,
halkonzerveket, likőrö-
ket, pezsgőt, borokat,
nálnaszörpöt, ésvány-
vizeket, tisztán kezelt
tisztasárukat. Cukorka
és csokoládé osztályom
vásárnap egész nap
nyitva a Vigadó
mozgó fő bejáratával
szemben. — Olcsó gyári árak. — Sport tago-
nak nagyobb vételnél 10% engedmény cukorkákból.

UTÓLÉRHETETLEN

de mégis kapható a

**GLADYS
SÓSBORSZESZ**

Gyártja: HERCZEG GÉZA
vegyészeti gyára Cluj.

Nagyothallók figyelmében!

A legújabb rendszerű berlini
villamos szobtelefonok (Akustik-
készülék) és elemek „nagyothallók”
részére kaphatók: NEMETI MÓRI
Oradea-Mare (Nvárad), Teleky-u. 15. sz. alatti laká-
sán, ahol azok bárki által kipróbálhatók. Ha még oly
magasfokú a nagyothallás, a leghekkabb beszédet
is jól lehet hallani. Prospektus: ingyen küld. 1924

Makulatura papir

15 métermázsza különként
8 leiert nagyban és kismeny-
ben kapható a

Hegedüs**Hirlapirodába**

Mészáros és henteseknek kiválóan alkalmas.

Gyermeke lesz

a legelegánsabb a korzón,
ha gyermekocsiját

Szöke Miklósnál

Szt. János-utca 22. szerzi be.

Ugyanott új huzatok, ernyők, gum-
mixások és mindennemű javítások
a legolcsóbban és leggyorsabban
készülnek.

Vásárolok erdőket

főleg cser és bükk, cca 250—
300 kilométer körzetben Buca-
restől. — Részletes ajánlatok

Sarf

Calea Rahovei
No. 260 Bucuresti küldendők.

Kárpitos

munkákat elsőrendű
kivitelben készit:

ÁRIDÁLI MANÓ

Uri-u. 2. —: Rákóczi-ut 6.

Szezonelőtti olcsó árban

női és férfi
bőrkabátok
kaphatók, megrendelhetők

FUCHS bőrruha üzem

Oradea-Mare—Nagyvárad, Calea Victoriei (Kolosvári utca) 1. szám

Mélyen leszállított árak!**Linoleum (legjobb minőségű)**

67 cm. méterje	— — 155 Lei régi ár 175
80	— — 200 Lei régi ár 225
110	— — 240 Lei régi ár 265
130	— — 290 Lei régi ár 320
200	— — 425 Lei régi ár 480

Haas Lipót

LINOLEUM gyári leserkata

Vlaszos vászon (legjobb minőségű)

78 cm. méterje	— — 105 Lei régi ár 125
100	— — 135 Lei régi ár 155
115	— — 155 Lei régi ár 180

Vlaszos vászon (vászon háttal)

78 cm méterje	— — — Lei 70
100	— — — Lei 90
115	— — — Lei 105

Mélyen leszállított árak!**Szövet szőnyeg**

70 cm. méterje	— — — 110 Lei
90	— — — 155 Lei
Gummi kabát	— — — 500-tól 1755 L-ig
Bőrvászon minden színben	— — 140 L-től
Ebédli szőnyeg dua választékban	2600 L-től
Hencser takarók kü önöző min'ségekből	nagy választék.

ORADEA-MARE

Regele Ferdinand 5

Telefon: 463. szám. Calea

53

Kérjen árajánlatot!

érményes, Csala Viktória (Kolozsvár-utca) 33. sz. alatt

Német nyelv, gyorsírás és gépírás szükséges. Magyar nyelvismeret kívánatos. Ajánlatok bizonyítványokkal és fizetési igényekkel a „Nagyvárad” kiadóhivatalába küldendők.

A „NAGYVÁRAD” APRÓHÍRDETÉSE

Egy szó ára 1-50 lei, vastagabb betűvel 3 lei, a legkisebb apróhírdetés ára 10 szóig 15 lei.

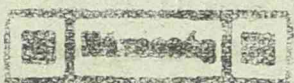

MANOMETER

és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal:

Gáspár műszerész, Arad, Str. Horia 1.

Javítás végeztetve beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm **Telefon 315**

Férjhez mehet gyorsan, ha hársnyáit a chemnitz-i lerakóban vásárolja, gyári árakban. Szalárdi-utca 9. sz. emeletén, bejárat Alapi-utcán. 140

Angol órákat adok haladók és kezdőknek. Cím a kiadóba. 713

GYORSÍRÁS

(magyar-német)

GÉPIRÁS

KÖNYVITEL

12 év óta legjobban

DONÁT-nál

Str. Gojdu (Beöthy

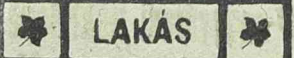
Ödö utca 30. szám.

ELŐKÉSZÍTÉS

magánvizsgákra.

Englischer französischer deutscher Unterricht. Auskunfts Szaniszló-utca 21. 746

Gyorsírás tanulásához partnereket keresek 15-óra. Cím a kiadóban. 740

LAKÁS

Központban rendelnek 2 szoba butorral átadó esetleg szoba konyhának is jó Weisz Gizi Nyomda u. 4. 132

Két szobás honyhás lakást keresek újváros vagy olasz bármely részén. Leleptést fizetek. Cím a kiadóba. 181

Elcserélném 2 szoba lakóházat lakásomat, melyből egyik műhelynek használható 2 szoba konyhás, esetleg egy nagyobb szoba és nagyobb konyhás lakással. Leleptést fizetek. Cím a kiadóban.

Központi 2 szobás mellékhelyes lakásomat elcserélném három szobával. Magas leleptést fizetek. Cím Hegedűs Hirlapiródaiban. 729

Ezüst, arany és brilliás beváltás

HERBST ékszerésznél.

Órási raktára ékszerek,

órák, brilliás árukból.

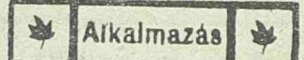
Órák, ékszert olcsón javít

Strada Regole Ferdinánd

nép ékszerészeti üzletében.

Szemüvegek, fényképezési cikkek

Egy szobás konyhás lakást magam felvételre fizetek. Cím Hegedűs Hirlapiródaiban. 730

Alkalmazás

Percentes Vendéglőbe jobb ovadékkal felvétetik. Weisz Gizi Nyomda-u. 135

Lakatos-tanonc felvétetik Szabó vas és rézbutor készítőnél. Szaniszló-utca 63. 712

Irodai teendőkhöz járta gépiró kisasszony keres Dr. Morvay Zsigmond Nagy Sándor-u. 4. 690-1

Egy jó házból való fiú tanulókat fizetéssel felvétetik. Polonkey József írszer üzlet, Szent János utca 28

Házvezetőnőnek ajánlkozok Cím Uri utca 5. földszint. 700

Műszaki főmőlnár vagy malomszakértő keresetk malomutató ak. Megkivántatik a modern összes őrlesek tudása, tervek, diagramok berendezések és szerelések ismerete. Gépek eladása és üzletek megköltése. Írásbeli ajánlatokat eddigi működés megjelölésével a kiadóba kérünk „Malomszakértő” jellegére. 1444

Mindenek főzőnő azonnal belépésre felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

Intelligens 35 éves asszony házvezetőnőnek elmenne, hol család van, főzést vállalom, idősebb családnál vagy magános urlembnél. Gyermek nem határoz. Leveleket jogászasszony jellegére a kiadóhivatalban küldendő.

Perzsaszőnyeg javítás-hoz lányokat keresek. Cím a Hegedűs Hirlapiródaiban. 739H

Fűszeressegéd. aki magyar, német és román nyelvet bírja, azonnalra állást keres. Cím a Hegedűs Hirlapiródaiban. 698

Házvezetőnő — anyahelyettes, 35-45 között, intelligens, művelt, valóban gyermekszerező, kitűnő gazdaságon, ki főzni és gazdálkodni nagyon jól tud, ha minden tekintetben megbízható, igazi otthoni társ magas fizetés mellett. Tudakozódni csakis reggel és este 8-9 között: Poller, Rulikowiczky-ut 16. 154

Kárpitossegéd felvétetik: Jakab kárpitosnál, Szent János-utca 12. 743

Férfi és nő kabinozok, uszómester, teleptakarító felvétetik Pankolits uszoda

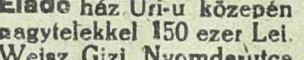
Perfect magyar német meglehetősen román levelező gyors és gépi, ő, fancia nyelvtudással szeptember 15-ére állást keres. Cím a kiadóban. 688 i

Rövidáruban ügyes, a Regátban ismerős és jártas utazó keresetk. Krámer Sándor és Taraa cégnél, Arad, Bul. Regina Maria No 7. — Ugyanott egy rövidárus segéd felvétetik. 1416

Popovics irodában irodai gyakorlatlalt bíró kisasszony, ki gépirást románul és németül ud. felvétetik, Szent János-utca 4. 721

Intelligentes deutsches Fräulein sucht Stelle zu Kindern hier und eventuell auf Land. Vass, Rulikovsky-ut 6. I. Sock 731

Német vagy magyar kisasszonyt keresek 3 éves fiam mellé azonnalra vagy 15-re Dr. Barna Miklósné. Jelenkezni Barna János üzletében. 736H

Adás-vétel

Eladó ház Uri-u közepén nagytelekkel 150 ezer Lei. Weisz Gizi Nyomda-utca 4. szám. 137

Egy teljesen jókarban levő nagy Singer varrógép és egy dícsa halászóba butor eladó Várház-u, 21.

Átadó központba jól bevezetett bodega. 50 ezer. Weisz Gizi Nyomda-u. 4.

Két sötét férfi-ruha egy egész lakcipő és félbaga-ria 40 és majdnem új egy átmeneti kabát eladó. Szaniszló-ut 43 b. 13. 693

Átadó 1 utcai szoba konyha fürdő szobával gyermekeknek egy szoba konyha mellékhelyes butorral 30 ezer Lei, Weisz Gizi Nyomda-u. 4. 138

Egy nagy utazó koffer vászonnal bevont, jutányosan eladó Özv. Fáberné, Gilányi-utca 19.

Eladó ház Ligetbe elfoglalható lakással. 250 ezer abból 100 ezer fizetendő rátként többi kamat mentesen 6 hónapoként lehet fizetni. Weisz Gizi Nyomda u. 4. 141

Complett ebédlő használt igen olcsón eladó. Negyiac-tér 10, Dr. Pogányról. 716H

Eladó Kálvária-utca 3 ház hely gyümölcsösével 100 fával, az egész 100 ezer egyet is adok belőle Weisz Gizi Nyomda-u. 4. 133

Üzleti puld, asztal, kályha eladó. Jókai utca 19. Ház tulajdonosnál. 707H

Átadó 40 méteres gyár helyiség Eladó mahagónia ebédlő 6 bőr székekkel új 35 ezer. Weisz Gizi. 140

Fényképező gyors gép, Görcz Dager lencsével és minden hozzávalóval prima kivitelben, egy kézzel kezelhető, lev. lap és vízszintes felzárva 15 ezer Leiért eladó. Ünnepe és vasárnap egész nap, hétköznap 12-től fél 2-ig Zenker fényképezésnél, Szaniszló-u. 25.

Eladó Hevesi telepen magánház elfoglalható, cseréptetővel új épület 85 ezer. Weisz Gizi Nyomda-utca 4. 136

Hosszu finom bőrkesztyű 60-70 cm-es 300-500 leig Sárközlő és suspenzor is kapható Szent János-utca 2. Liebert Károly. 164

Eladó Kolozvári-utcán több üzlet, házak beköltözhető lakásokkal, egy magánház 3 parietes fürdő szobás elfoglalható lakás és üzlettel. Weisz Gizi Nyomda u. 4. 130

Zongora Bösendorfer angol mechanikával és Baumach mahagóni rövid eladó Relics hangoló Tiszta Kálmán-tér 7. 744H

Eladó Damjanics-utcán 2 ház üzlettel gyárnak igen alkalmas kocsi 280 ezer Weisz Gizi Nyomda-utca 4. 131

Papírhulladékot minden mennyiségben veszünk, Sonnenfeld nyomda Str. Prințil Carol (Szilágyi Dzsóz-utca) 6. sz.

Eladó 35 katasztrális 15 kath. és 9 kath. hold föld eladó. Bérbeadó 4 szobás lakás felszereléssel. Weisz Gizi Nyomda-u. 4. 134

Ebédli nagy perzsaszőnyeg 2 és fél, 3 és fél méter, perzsaszőnyeg, átvétel, perza abrosz, perza függönyök, szmyrna szőnyegek, ergsman szőnyeg, sezlén takaró, pléd, festmények, egy sárga kerek kötött selyem abrosz, egy nagy kelin ebédlő abrosz eladók, Rákóczi-ut 30. jobbra, Szász. 742

Vas és rézbutor készítő műhelyemet Saguna (Kapucinus)-utcaról

Szanosvay-u. 63.

szám alá helyeztem át, ahol gyári árban kaphatók: ágyak, éjjeli szekrények, gyermekágyak, összehajtható vaságyak, mosdók, vastagások, sportkoszlik, gyermekbútorok,

Sodronyágybélések Kórházak, intézetek és szállodák berendezését jutányosan vállalom.

Szabó, lakatos.

Házak eladók. Házai-adásai megbízásokat vállalom. — **Kölcsonőket** megszerzünk. Magánpénzünk jutalékkal kihelyeztetek Adásvételi Rtg. Parcul Traian 12. — **Értékesítés** délután. 5

70x145 méretű finom öntött tükröt keresek megvételre. — Szabó Károly Csengeri-u. 9.

Szabóműhely komplett berendezése eladó. Feld. Gyár-u. 2. 477

Eladó három negyed hosszú perzsa szőnyeg, női kabát skunk gallérral. Cím Hegedűs Hirlapiródaiban. 706H

Gránatvirágfa gyönyörű eladó Uri u. 29. 612

Kényelmes üzleti galéria falépcső jutányosan eladó. Megtekinthető Missir üzlethelyiségében Bimer tér 666

Eladó cca 800 hl új és használt tő tő épes boros hordó 400 literől 400 literig Farkas Jenőnél, Bálalayásár. 276

Fényképezőgép 13x18 vagy 16x11/2 megvére keresetk. Cím: Rákóczi-ut 8., műterem. 723

Kisebb jégzekrény megvételre keresetk. Erzsébet-liget utca 3. földszint. 722

Tenniszlabdák, tenniszrakettek, fürdőruhák, fürdősapkák, utikoszorúk legolcsóbbak a Farkas Áruháznál, Zófia-u. 5. 254

Kézimunka, ágyterítők, storok, vitrázsok, terítők, montirozatlan kelin, gobelin és batik diványpárnák, kötött és arany terítők typóennel és külön typóennel, ágyhuzatok, hálókabátok, abroszok szalvétával, zsebkendők eladók Rákóczi-ut 30. jobbra Szász. 741

Egy kitűnő hangu 1/4 concert celló eladó Galamb-utca 11 ajtó 2. 711H

2 ágyhuzat, gyönyörű szép rumburgi vászonból csak kizabva, 10.000 Lst-ért eladó. Csengeri-utca 13. sz. 685

Kifogástalan hatüléses Opel autó eladó, Kórház-utca 27. Közvetítő díjaztatnak. 718

Villanyos luster, consol, kerti asztal székek és egyéb háztartási dolgok eladók. Cím a kiadóban. 737H

Nagy rézkarc művészeti, kisebb olajfestmények kereket, réz luster, konyha berendezés, bórdívány, asztalok eladók Osi tér, faterlepen. 689H

2 drb gyümölcsös és csemege oldal tábla — szépen festett — olcsón eladó. Kosztia, Temeit utca. 74

Jókarban levő fodrász-üzlet berendezés két személyes kiszolgálásra eladó Közép-ut 27. Hajduné. Ny

A Nagykárolyi Összegyűző Népbank közli, hogy cca 7000 hl. tartalmú különböző nagyságú jó minőségű boroshordók, melyek között nagyszámú lagerhordók is vannak, eladók. Eten hordók megtekinthetők a bank közraktári helyiségében Nagykárolyban, vasutállomás mellett. Érdeklődőknek szívesen szolgál felvilágosítással a Nagykárolyi Összegyűző Népbank. 1421

Műhész 6 család álló jutányosan eladó. Kórház-ut. 10. 6

Italmérési engedélyküzlethelyiséget és három szobás lakásomat átadom cserébe központi háromszobás lakásért. Értkezni Balázsenné, Zófia-utca 21. Telefon 8-15. 7

Bánffihunyadon kltű átadó üzlet. Kolozvá utcán műhely helyiségei üzlet átadó. — **Ocsó** gatlainaim vannak. — **B** torozott szobákat, átadlakrészeket keresek és kiveittek. — **Túzi** 250 métere házhöz szállít — **Biztosítások**. Balázs Zófia u. 21. — Telefon 8-15. 7

Átandék ház 4 szobakonyhából álló ház szobás azonnal beköltözhető 60000 lei. Két szob 2 konyhás egyik szob 2 beköltözhető 70000 Lei. Egy ágán ház azonnal elfoglalható 3 szobás ház egy üzlethelyiség pce. istálló kedvező árú eladó. Értekezhetni let Szaniszló u. 39 hátul jobbra. 752

Egy korlátlan italmérésbiztosító módra telt ház forgalmas hely elfoglalható lakással 3 ezer leiert eladó. Értekez Róthbart Nándornál S János-utca 72. 7

Eladó 30 kat. hold föld Értekezhetni lehet: Popovics fogházőrnél, Széchenyi tér 3. szám. 701

Eladó sürgősen szőlőstok holdanként negyven ezer leiert idei termésbe keresek pincheheséget, istállót. — **Ela** fike zongora, sárga fukocsi. Kisebb ház. Értkezni tulajdonos Pece 12 szám. 7

Szép gyermekkosci eladó Sall Ferenc-utca 11. 7

Eladó egy modern ház egy hold kerttel, három szobát vevő azonnal tvehet mellékhelyiségek együtt. Igen olcsón mevehető. Értekezhet P Popovics irodában. Sz János-utca 4. 7

Eladó ház elfoglalható lakással, azonnal tvehe Ára 110.000 lei. Értekezhetni Popovics irodában Szent János-utca 4. 7

Angol rézágy hozzávalómód és éjjeli szekréi eladó Uri-u. 48. 735

Sürgősen keresek kmevételre 5)–60 HP nyelolaj motort. Ajánlatok M lomépitő R T Teleky 2 szám alá kérelek. 734

Hajlított és kerti butori

minden kivételben. Utazkosarak minden nagyságban, 3-4-5 rőfös gyékényponyvák, mézáróspiacéri szatyrok, valami kar kosarak, papírtarkosár, mindennemű háztartási cikkek legolcsóbb bevéssárlási forrás

Strada Vlahuta Szt. János-utca 3 Oradea-Mare.